

MAKSAS FRIŠAS

„BYDERMANAS IR PADEGĒJAI“

Veikėjai:

PONAS BYDERMANAS

BABETĖ – jo žmona

ANA – tarnaitė

ŠMICAS – imtynininkas

AIZENRINGAS – kelneris

POLICININKAS

FILOSOFIJOS DAKTARAS

NAŠLĖ KNECHLING

GAISRININKŲ CHORAS

Veiksmas vyksta pakaitomis: name ir palėpėje

Scenoje tamsu, užsidega degtukas ir mes matome veidą pono Bydermano, kuris prisidega cigarą, o kai pasidaro šviesiau, apsidairo. Aplinkui stovi šalmuoti gaisrininkai.

BYDERMANAS. Dabar jau nė cigaro neprisidegsi, apie gaisrą nepagalvojęs!

Siaubinga...

(Bydermanas slepia rūkstantį cigarą ir išsinešdina, o tuo metu įžengia gaisrininkai tarytum antikinis choras. Bokšte laikrodis muša ketvirtį valandos)

CHORAS.

Gimtojo miesto piliečiai, štai -
gimtojo miesto mes esam sargai -
žvalgomės,
klausomės,
draugiški esam gerajam piliečiui,

CHORO VADOVAS.

kursai užmoka mums galop.

CHORAS.

Šauniai susiruošę
vaikštom apie jūsų namus,
budrūs ir patiklūs sykiu...

CHORO VADOVAS.

Kartais prisėdam ir pailsėt,
bet nesumerkiam akių, nenuilstamai

CHORAS.

Žvalgomės,
klausomės,
kad įžvelgtume nematomą,
kad užgesint suspėtume laiku
ugniai neatsparų daiktą.

(Bokšto laikrodis muša pusę valandos)

CHORO VADOVAS.

Daug kas ugniai neatsparus,
bet ne viskas, kas dega, - likimas
neišvengiamas.

CHORAS.

Juk ką kita vadinam likimu,
ko net neklausiam, iš kur tai,
miestų naikinimas, žiaurumą -
taigi savivalę,

CHORO VADOVAS.

kuri žmogiškai,

CHORAS.

per daug žmogiškai

CHORO VADOVAS.

atmoka mirtingai miesčionių giminei.

(Bokšto laikrodis muša tris ketvirčius valandos)

CHORAS.

Daug ko išvengia protas.

CHORO VADOVAS.

Iš tikro:

CHORAS.

Dievas nepelno niekada,
niekad žmogus,
nes, kas paiso žmogiškumo, tas
niekad nepelno to vardo
ir niekad mūs dieviška žemė,
vis neišsenkanti,
žmogui maloni, derlinga,
ir niekad alsuojamas oras,
ir niekad ši saulė –
niekad nepelnys
vardo likimo, vien dėl to, kad užeina
kvailystė,
kurios neužgesinsi niekada.

CHORO VADOVAS.

Mes pradėdam budėti.

(Choras sėdasi, o tuo metu laikrodis muša devintą valandą)

I scena

Namai

Gotlybas Bydermanas sėdi savo kambaryje ir rūkydamas cigarą, skaito laikraštį, Ana, tarnaitė su balta prikyšte, atneša butelį vyno.

ANA. Pone Bydermanai? *(jokio atsakymo)* Pone Bydermanai...

Jis sulanksto laikraštį.

BYDERMANAS. Karti juos reikėtų. Ar aš nesakiau? Vėl padegimas. Ir vėl ta pati istorija, panaši į aną kaip du vandens lašai: vėl prekeivis, vėl palėpėje įsikuria, geraširdis prekeivis... *(imdamas butelį)* Karti juos reikėtų! *(čiumpa kamščiatraukį)*

ANA. Pone Bydermanai...

BYDERMANAS. Na ko dar?

ANA. Jis vis dar čia.

BYDERMANAS. Kas?

ANA. Prekeivis. Norėtų su jumis pasikalbėti.

BYDERMANAS. Manęs nėra namie!

ANA. Aš pasakiau jam, pone Bydermanai, prieš valandą pasakiau. Jis sako, kad jus pažįsta. Pone Bydermanai, aš negaliu šito žmogaus išmest už durų. Negaliu!

BYDERMANAS. Kodėl negalite?

ANA. Juk jis labai stiprus...

(Bydermanas ištraukia butelio kamštį)

BYDERMANAS. Tegu rytoj ateina į kontorą.

ANA. Aš jam sakiau, pone Bydermanai, jau trisyk, tačiau tai jo nedomina.

BYDERMANAS. Kaip nedomina?

ANA. Vandens plaukams jis nenori.

BYDERMANAS. Tai ko jis nori?

ANA. Žmoniškumo...

(Bydermanas uosto kamštį)

BYDERMANAS. Pasakykit jam kad aš va savo rankom išmesiu jį už durų, jei tuoj pat nedings iš akių. *(rūpestingai prisipila taurę burgundiškojo vyno)* Žmoniškumo!.. *(ragaudamas vyną)* Tegu palaukia vestibuly. Aš tuoj ateisiu. Jeigu jis ką parduoda – kokį traktatą ar skutimosi peiliukus, aš juk nesu išsigimėlis – nesu išsigimėlis, Ana, jūs puikiai žinote! – bet į namus nieko neįsileisiu. Jau šimtą kartų jums sakiau! Net jei mes tris laisvas lovas turėtume, nė kalbos negali būti, - nė kalbos negali būti. Žinomas daiktas, kas iš to gali išeit – šiais laikais...

(Ana ketina išeiti ir mato, kad nepažįstamasis jau įžengęs: jis atleistiškas, kostiumas iš dalies asocijuojasi su kalėjimu, iš dalies – su cirku, ant rankos tatuiruotė, ant riešų odiniai tvarščiai. Ana išsmunka pro duris. Nepažįstamasis palaukia, kol Bydermanas pasigardžiuos vynu ir atsigręš.

ŠMICAS. Labas vakaras.

(suglumęs Bydermanas išmeta iš burnos cigarą)

Jūsų cigaras, pone Bydermanai... *(ima nuo grindų cigarą ir paduoda jį Bydermanui)*

BYDERMANAS. Klausykit...

ŠMICAS. Labas vakaras!

BYDERMANAS. Ką visa tai reiškia? Aiškiai pasakiau tarnatei, kad jūs palauktumėt vestibuly. Kaip čia dabar – pasakyčiau... nepasibeldęs...

ŠMICAS. Mano pavardė Šmicas.

BYDERMANAS. Nepasibeldęs.

ŠMICAS. Šmicas Jozefas.

(tyla)

Labas vakaras!

BYDERMANAS. Ir ko jūs norit?

ŠMICAS. Ponas Bydermanas neturėtų bijoti: aš nesu prekeivis!

BYDERMANAS. O kas ?

ŠMICAS. Mano profesija – imtynininkas.

BYDERMANAS. Imtynininkas?

ŠMICAS. Sunkaus svorio.

BYDERMANAS. Matau.

ŠMICAS. Tai yra, buvęs.

BYDERMANAS. O dabar?

ŠMICAS. Bedarbis. *(pauzė)* Ponas Bydermanas neturėtų bijoti, darbo aš neieškau. Atvirkščiai. Imtynės man iki gyvo kaulo įgriso... Užėjau, nes lauke taip lyja. *(pauzė)* Čia šilčiau. *(pauzė)* Tikiuosi, netrukdu jums.
(pauzė)

BYDERMANAS. Rūkote? *(siūlo cigarą)*

ŠMICAS. Siaubinga, pone Bydermanai, kai toks užaugi, va kaip aš, visi manęs bijo. Ačiū! *(Bydermanas uždega jam cigarą)* Ačiū.
(Jiedu stovi ir rūko)

BYDERMANAS. Trumpai drūtai, ko jūs norite?

ŠMICAS. Mano pavard Šmicas.

BYDERMANAS. Jūs jau sakėte, taip, labai malonu...

ŠMICAS. Esu benamis. *(prisikiša cigarą prie nosies ir uosto, mėgaujasi aromatingu dūmu)* Esu benamis.

BYDERMANAS. Gal norėtumėt gabaliuko duonos?

ŠMICAS. Jei nieko kito neturit...

BYDERMANAS. O gal stiklą vyno?

ŠMICAS. Duonos ir vyno... Tačiau tik tada, jei aš netrukdu, pone Bydermanai, jei netrukdu!
(Bydermanas eina prie durų)

BYDERMANAS. Ana!

(Bydermanas grįžta)

ŠMICAS. Tarnaitė man sakė, kad ponas Bydermanas nori savo rankom mane išmest, bet aš pamaniau, ponas Bydermanai, kad jūs tik šiaip sau.

(jeina Ana)

BYDERMANAS. Ana, atneškit dar vieną taurę.

ANA. Klausau.

BYDERMANAS. Na ir trupučiuką duonos.

ŠMICAS. Ir jei panelei nesunku: dar sviesto. Trupučių sūrio arba šaltos mėsos, dar ko nors. Kad tik didelių rūpesčių nebūtų. Porą agurkėlių, pomidorą ar ko panašaus, trupučiuką garstyčių – ką turėsite, panele.

ANA. Bus padaryta.

ŠMICAS. Kad tik didelių rūpesčių nebūtų.

(Ana išeina)

BYDERMANAS. Jūs sakėte kambarinei, kad pažįstate mane.

ŠMICAS. O kaipgi, pone Bydermanai, o kaipgi.

BYDERMANAS. Iš kur?

ŠMICAS. Iš geriausios pusės, pone, tik iš geriausios pusės. Vakar vakare, jūs prie savo stalo – žinau, ponas Bydermanas manęs nepastebėjo kampe – ką? kumščiu stalą daužėte, visas restoranas nudžiugo, ponas Nydermanai, kaskart nudžiunga!

BYDERMANAS. Ir ką aš pasakiau?

ŠMICAS. Apie vienintelę išeitį. *(užtraukęs cigaro dūmo)* Karti juos reikėtų. Kuo greičiau, tuo geriau. Karti. Būtent šituos padegėjus...

(Bydermanas siūlo svečiui atsisėsti)

BYDERMANAS. Prašom.

ŠMICAS. (*atsisėsdamas*) Mums reikia tokių vyrų kaip jūs, pone Bydermanai!

BYDERMANAS. Taip taip, žinoma, bet...

ŠMICAS. Be jokių “bet”, pone Bydermanai, be jokių “bet” ! Jūs esat dar senoviškai grūdintas, jūs dar turite pozityvų požiūrį. Štai kur šaknys.

BYDERMANAS. Tikriausiai...

ŠMICAS. Jūs dar turite pilietinės drąsos.

BYDERMANAS. Tikrai...

ŠMICAS. Būtent čia šaknys.

BYDERMANAS. Kur?

ŠMICAS. Jūs dar turite sąžinę, tai pajuto visas restoranai, tikrą sąžinę.

BYDERMANAS. Taip, taip, žinoma.

ŠMICAS. Pone Bydermanai, tai net nenormalu. Šiais laikais. Pavyzdžiui cirke, kur rungdavasi – beje, tik pamanykit, visas šitas cirkas sudegė iki pamatų! – tai tenai mūsų direktorius, pavyzdžiui, sakydavo: “Eikite sau, Zepai!” – “Eikite sau, Zepai! – sakydavo jis.- Kam man ta sąžinė?” Žodis į žodį. “Kad su savo žvėrimis susitvarkyčiau, man reikia tik rimbo.” Žodis į žodį! – Štai kaip jis sakydavo! Štai koks žmogus buvo. “Sąžinė! – kvatodavosi jis. – Jeigu kas ir turi tą sąžinę, tai dažniausiai nešvarią...” (*pasimėgdamas traukia dūmą*) Dieve, duok jam dangaus karalystę.

BYDERMANAS. Tai ką, jis mirė?

ŠMICAS. Supleškėjo su visu savo šlamštu...

(stalo laikrodis muša devintą valandą)

BYDERMANAS. Nesuprantu, kur ta tarnaitė užtruko.

ŠMICAS. Laiko aš turiu.

(staiga jiedu žvilgteli viens kitam į akis)

Laisvos lovos ir jūs neturite, tarnaitė man jau sakė.

BYDERMANAS. Koks čia jums juokas?

ŠMICAS. “Deja, laisvos lovos neturime!” – visi taip sako, kai tik koks benamis pasirodo, bet man visai ir nereikia lovos.

BYDERMANAS. Nereikia?

ŠMICAS. Esu įpratęs, pone Bydermanai, miegoti ant grindų. Tėvas buvo anglininkas. Taip esu įpratęs... *(pūsdamas dūmus priešais save)* Be jokių “bet”, pone Bydermanai, be jokių “bet” ! Sakau: jūs ne iš tų, kurie restorauos gerklės laido, nes kelnes pristūmę. Aš tikiu jumis. “Deja, laisvos lovos neturime!” – visi šitaip sako – tačiau jūsų, pone Bydermanai, žodžiu aš tikiu... Kur nusirisime, vaikai! Kiekvienas laiko kitą padegėju, pasauly vien nepasitikėjimas. Ar ne teisybę sakau? Visas restoranas pajuto, pone Bydermanai: jūs dar tikite žmogaus gerumu ir savo. Ar ne teisybę sakau? Jūs esat pirmas žmogus šiame mieste, kuris tokių kaip mes nelaiko padegėjais.

BYDERMANAS. Štai peleninė.

ŠMICAS. Ar ne teisybę sakau? *(rūpestingai nukrato pelenus nuo cigaro)* Daugelis žmonių šiandien tiki ne į dievą, o priešgaisrine apsauga.

BYDERMANAS. Ką jūs norite tuo pasakyti?

ŠMICAS. Teisybę.

(Ana atneša padėkliuką)

ANA. Šaltos mėsos mes neturime.

ŠMICAS. Pakaks, panele, pakaks, - tik garstyčias jūs pamiršote.

ANA. Atleiskite! *(Ana išeina)*

BYDERMANAS. Valgykite! *(pripila taures)*

ŠMICAS. Ne visur, pone Bydermanai, esi taip sutinkamas. Sakau jums! Aš jau tokių dalykų patyriau – vos tik koks mūsiškis peržengs slenkstį, be kaklaraiščio, benamis, alkanas, tuojau į akis: “Sėskitės, prašom!” – taip sakant, o pro kitas duris policiją kviečia. Kaip jums šitai atrodo? Aš prašau viens pastogės, nieko daugiau, aš šaunus imtynininkas, kuris visą gyvenimą rungiausi; čia stveria už pakarpos koks ponas, kuris net nėra bandęs rungtis. Už ką, klausiu aš, ir tik trupučiuką pasisuku, trupučiuką, kad į jį žvilgtelčiau – žiūrėk, vienas jo petys jau suknežintas. *(paimdamas taure)* Į sveikatą!

(Jiedu išgeria, ir Šmicas ima užkandžiauti)

BYDERMANAS. Čia jau toks reikalas, mielas pone, šiais laikais. Vos atskleidi laikraštį: vėl koks padegimas! Ir vėl sena istorija, tikrų tikriausiai vėl koks prekeivis, kuris maldauja pastogės ir iš ryto namas jau liepsnoja... Aš tik manau – atvirai kalbant, tam tikrą nepasitikėjimą galiu jau suprasti. *(čiumpa laikraštį)*

Štai: prašom! *(kloja atverstą laikraštį šalia lėkščių)*

ŠMICAS. Mačiau.

BYDERMANAS. Visas kvartalas. *(pakyla, rodo Šmicui)* Štai čia: paskaitykit!

(Šmicas užkandžiauja ir skaito ir gurkšnoja)

ŠMICAS. Božolė?

BYDERMANAS. Taip.

ŠMICAS. Galėtų ir karštesnis būti... *(skaito žiūrėdamas viršum lėkštės)* "...atrodo, kad padegimas suplanuotas ir įvykdytas pagal tokį pat modelį kaip ir paskutinį kartą", *(judviejų žvilgsniai susitinka)*

BYDERMANAS. Argi tai neįtikėtina?!
(Šmicas nustumia laikraštį į šalį)

ŠMICAS. Va kodėl aš ir neskaitau laikraščių.

BYDERMANAS. Ką jūs turite galvoj?

ŠMICAS. Nes visados vienas ir tas pats.

BYDERMANAS. Taip taip, mielas pone, žinoma, bet čia ne išėitis, mielas pone, stačiai laikraščių neskaityti; pagaliau ir galiausiai privalai juk žinoti, kas tavęs laukia.

ŠMICAS. Kuriam galui?

BYDERMANAS. Na šiaipjau.

ŠMICAS. Vis tiek jis ateis, pone Bydermanai, vis tiek jis ateis!
(uosto dešrą) Paskutinis teismas. (atsipjauna dešros)

BYDERMANAS. Jūs taip manote?
(Ana atneša garstyčių)

ŠMICAS. Ačiū, panele, ačiū!

ANA. Gal dar ko?

ŠMICAS. Šiandien ne. *(Ana sustingsta prie durų)* Garstyčios – tai mano gardumynas.
(Spaudžia garstyčias iš tūtelės)

BYDERMANAS. Kodėl gi paskutinis teismas?

ŠMICAS. Aš žinau... (*užkandžiauja ir dar kartą žvilgteli į laikraštį*) "...Specialistams atrodo, kad padegimas suplanuotas ir įvykdytas pagal tokį pat modelį kaip ir paskutinį kartą". (*Nusijuokia, vėl prisipla taurę vyno*)

ANA. Pone Bydermanai?

BYDERMANAS. Na ką?

ANA. Su jumis norėtų pasikalbėti ponas Knechtlingas.

BYDERMANAS. Knechtlingas? Dabar? Knechtlingas?

ANA. Jis sako...

BYDERMANAS. Nė kalbos negali būti.

ANA. Jis gali jūsų atsakymo nesuprasti...

BYDERMANAS. Kodėl jis turėtų mane suprasti?

ANA. Jo žmona ligota ir trejetas vaikų...

BYDERMANAS. Nė kalbos negali būti! Pasakiau. (*nekantriai pašoka*) Ponas Knechtlingas! Ponas Knechtlingas! Ponas Knechtlingas tegu malonėja nedrumst man ramybės, viešpatie dieve, arba tegu advokatą pasisamdo. Prašom! Man šventadienio vakaras. Ponas Knechtlingas! Aš protestuoju prieš tokį bruzdėjimą dėl atleidimo iš darbo. Juokinga! Šiais laikais galima juk apsidrausti taip, kaip žmonijos istorijoje dar nėra buvę... Taip! Tegu pasisamdo advokatą. Prašom! Ir aš pasisamdysiu. Dalis nuo jo išradimo: tegu dujų čiaupą atsiska arba advokatą pasisamdo - prašom! Jeigu ponas Knechtlingas leidžia sau bylą pralaimėti ar laimėti! Prašom! Prašom! (*susivaldo pažvelgęs į Šmicą*) Pasakykite ponui Knechtlingui: aš turiu svečių. (*Ana išeina*)
Atleiskite!

ŠMICAS. Čia jūsų namai, pone Bydermanai.

BYDERMANAS. Ar skanu? (*atsisėda ir žiūri į beskanaujantį svečią*)

ŠMICAS. Kas galėtų pagalvot, taip, kas galėtų pagalvot, kad dar pasitaiko tokių dalykų! Šiais laikais.

BYDERMANAS. Garstyčių?

ŠMICAS. Žmoniškumo. (*užsuka garstyčių tūtelę*) Aš galvoju tiktai šitaip: kad jūs nestversit manęs paprasčiausiai už pakarpos, ponas Bydermanai, kad tokį kaip aš paprasčiausiai į gatvę išmestumėt, stačiai į lietu! – matot, tai ir yra, pone Bydermanai, dalykas, labiausiai mums reikalingas: žmoniškumas. (*Ima butelį ir įsipila*) – Dievas jums atlygins. (*Jis geria aiškiai mėgaudamasis*)

BYDERMANAS. Nepamanykite, ponas Šmicai, kad aš koks išsigimėlis...

ŠMICAS. Pone Bydermanai!

BYDERMANAS. O būtent šitaip mane vadina ponis Knechtling!

ŠMICAS. Jei jūs būtumėt išsigimėlis, ponas Bydermanai, nepriimtumėte manęs šiandakt nakvoti, tai juk aišku.

BYDERMANAS. Gal ir tiesa?

ŠMICAS. Net į palėpę neįsileistumėt. (*pastato stiklą ant stalo*)

Nieko sau vynelis. (*skambutis prie lauko durų*) Policija?..

BYDERMANAS. Mano žmona...

ŠMICAS. Hm.

(*dar vienas skambutis*)

BYDERMANAS. Eime!.. Tačiau tik su sąlyga, mielas pone, kad nebus jokio triukšmo! Mano žmona serga širdies liga... *(už durų girdėti moterų balsai, ir Bydermanas moja Šmicui, kad šis pasiskubintų, ir padeda pasiimti padėklą su taure ir buteliu; jiedu stypčioja ant pirštų galų į dešinę, kur sėdi choras)* Atleiskite!
(Bydermanas peržengia per suolą)

ŠMICAS. Atleiskite!
(Jis peržengia per suolą ir jiedu pranyksta, tuo tarpu iš kairės į kambarį įžengia ponias Bydermanas, lydima Anos, kuri padeda jai nusiauti.)

BABETĖ. Kur mano vyras? Jūs žinote, Ana, mes ne kokie prietaringi miesčionys, galit turėti draugužį, bet aš nenoriu, Ana, kad slėptumėt.

ANA. Ponia Byderman, nieko aš neturiu.

BABETĖ. O kieno tas surūdijęs dviratis prie mūsų namo durų? Aš mirtinai persigandau...

Palėpė

Bydermanas įjungia šviesą, palėpė nušvinta, pamoja Šmicui, kad čia gali įeiti, šnibždasi.

BYDERMANAS. Va čia jungiklis... Jei sušaltumėt, kažkur čia, rodos, yra senas avikailis – tik jau tyliai, dėl dievo meilės... Nusiaukit batus! *(Šmicas padeda padėklą ir nusiauna vieną batą)* Ponas Šmicai....

ŠMICAS. Ponas Bydermanai?

BYDERMANAS. Bet jūs prisiekiate man, kad nesate padegėjas? *(Šmicas leidžiasi juokais)* Šą! *(Linkteli)* Labanakt. *(išeina ir uždaro duris, Šmicas nusiauna antrą batą)*

Namas

Babetė kažką išgirdo, klausosi, žiūri su siaubu, atsidūsta su palengvėjimu, kreipiasi į žiūrovus.

BABETĖ. Mano vyras Gotlybas man pažadėjo kas vakarą pats užlipti palėpėn, pats pažiūrėti, ar nėra tenai kokio padegėjo. Ačiū jam. Kitaip neužmigčiau iki pat pusiaunakčio...

Palėpė

Šmicas jau tik su kojine eina prie jungiklio ir užgesina šviesą.

CHORAS.

Gimtojo miesto piliečiai, štai
budim vis, saugom nekaltybę
nuolat patiklūs,
draugiški miestui, kurs miega,
pastovim,
pasėdim.

CHORO VADOVAS.

Kartais valandėlę pypkę parūkom.

CHORAS.

Žvalgomės,
klausomės,
kad tik ugnis, iš jaukios pastogės
sutviskus,
gimtojo miesto neliestų.

(Bokšto laikrodis muša trečią valandą)

CHORO VADOVAS.

Žino kiekvienas, kad esame čia, žinos:
reik tik pašaukt.

(jis ima kimšti pypkę)

CHORAS.

Kas ten užžiebė dar šviesą
velyvą naktį?

Varge, ten nervais pairusiais blaškos,
nemigą kenčia
vargšė žmonelė.

(Pasirodo Babetė, apsivilkusi chalatanu)

BABETĖ. Ten kažkas kosti!... *(Girdėti knarkimas)* Gotlybai! Argi negirdi? *(Girdėti kosint)* Ten kažkas yra! *(Girdėti knarkimas)* Kas per vyrai! Prisirija migdomųjų...
(Bokšo laikrodis muša ketvirtą valandą)

CHORO VADOVAS.

Ketvirta

(Babetė vėl užgesina šviesą)

CHORO VADOVAS.

Niekas nepašaukė mūs.

(Jis vėl kemša pypkę, scenos gilumoje švinta)

CHORAS.

Teka saulė,
jos spindulys – blakstiena
dieviškos akies, diena
švinta virš jaukiųjų miesto stogų,
Valio mums!
Naktį nebuvo pavojaus mieste,
šiandien dar ne...
Valio mums!

(Choras atsisėda)

2 scena

Namas

Bydermanas su paltu ir skrybėle, po pažastimi su odiniu aplanku, geria rytmečio kavą ir kalba, kad būtų girdėti ir kambary.

BYDERMANAS. ... Paskutinį kart sakau: jis – ne padegėjas.

BALSAS. Iš kur žinai?

BYDERMANAS. Pats jį paklausiau... Ir apskritai: ne jau šiame pasaulyje apie nieką daugiau negalima galvoti? Iš proto galima išsikraustyti: visą laiką padegėjai vaidenasi. *(įeina Babetė su pieno qsočiu)* Iš proto galima išsikraustyti!

BABETĖ. Nešauk ant manęs.

BYDERMANAS. Šaukiu aš visai ne ant tavęs, Babete, šaukiu apskritai. *(Ji pripila jam puoduką pieno)* Man reikia eiti! *(geria kavą, kuri aiškiai per karšta)* Jei kiekvieną laikysim padegėju, tai kur nusirisime? Reikia žmonėmis nors trupučiuką pasitikėti, Babete, nors trupučiuką pasitikėti. *(žiūri į rankinį laikrodį)*

BABETĖ. Tu per daug geraširdis. Čia aš nepritariu tau, Gotlybai. Tu klausaisi širdies balso, kai aš kiaurą naktį negaliu miegoti... Duosiu jam pusryčių, bet tada, Gotlybai, liepsiu jam išsinešdinti.

BYDERMANAS. Daryk kaip išmanai.

BABTĖ. Ir labai maloniai, žinok, kad neįžeisčiu jo.

BYDERMANAS. Daryk kaip išmanai. *(padeda ant stalo puoduką)* Man reikia pas advokatą. *(įprastai bučiuoja Babetę, šią akimirką pasirodo Šmicas su avikailiu; jiedu jo dar nemato)*

BABETĖ. Kodėl tu atleidai Knechtlingą?

BYDERMANAS. Todėl kad jis man nebereikalingas.

BABETĖ. Tu visada buvai taip patenkintas juo.

BYDERMANAS. Kaip tik tu jis ir nori pasinaudoti. Dalis nuo išradimo! Juk Knechtlingas gerai žino, koks tas mūsų vanduo plaukams: tai firmos pasiekimas, o ne išradimas! Juokinga! Gerieji žmonės, kurie mūsų tualetiniu vandeniu plikes šlaksto, galėtų taip pat sėkmingai ir savo šlapimu...

BABETĖ. Gotlybai!

BYDERMANAS. Bet tai juk tikra teisybė! *(įsitikina, ar viskas aplanke)*
Esu per daug jau geraširdis, tavo teisybė: šitam Knechtlingui sprandą nusuksiu.
(ketina išeiti ir pamato Šmicą)

ŠMICAS. Labas rytas, ponai!

BYDERMANAS. Ponas Šmicai... *(Šmicas ištiesia jam ranką)*

ŠMICAS. Vadinkite stačiai Zepu!
(Bydermanas nepaduoda jam rankos)

BYDERMANAS. ...Mano žmona pasikalbės su jumis, ponas Šmicai. Man reikia eiti. Gaila. Bet aš linkiu jums viso labo... *(krato Šmicui ranką)* Viso labo, Zepai, viso labo!
(Bydermanas išeina)

ŠMICAS. Viso labo, Gotlybai, viso labo! *(Babetė sustingusi spokso į jį)*
Juk jūsų vyro vardas Gotlybas?..

BABETĖ. Kaip išsimiegojot?

ŠMICAS. Dėkui, šaltoka buvo. Tačiau aš leidau sau, madam, užsikloti avikailiu...
Prisiminiau kūdikystę anglininko trobelėj... Taip... Aš pripratęs prie šalčio...

BABETĖ. Pusryčiai paruošti.

ŠMICAS. Madam! *(Ji parodo jam krėslą)* Tiek man per daug!
(Ji pripila puoduką)

BABETĖ. Pavalgykit sočiai, Zepai. Juk jūsų tikriausiai laukia ilga kelionė.

ŠMICAS. Kaip?

(Ji dar kartą parodo į kurį kėslą reikia atsisėsti)

BABETĖ. Gal suvalgytumėt minkštai virtą kiaušinį?

ŠMICAS. Du.

BABETĖ. Ana!

ŠMICAS. Matot, madam, aš jaučiuosi jau kaip namie... Aš leidžiu sau...

(atsisėda, tuo metu įeina Ana)

BABETĖ. Du minkštus kiaušinius.

ANA. Gerai.

ŠMICAS. Tris su puse minutės.

ANA. Gerai.

(Ana ketina išeiti)

ŠMICAS. Panele! *(Ana sustingsta duryse)* Laba diena!

ANA. Sveiki.

(Ana išeina)

ŠMICAS. Kaip panelė dėbtelėjo į mane! Velniai rautų! Būtų jos valia, tikriausiai, aš dabar stypsočiau gatvėj lietui pliaupiant.

(Babetė įpila jam kavos)

BABETĖ. Ponas Šmicai...

ŠMICAS. Taip?

BABETĖ. Atvirai šnekant...

ŠMICAS. Jūs drebate, madam?!

BABETĖ. Pone Šmicai...

ŠMICAS. Ko jūs tokia susirūpinusi?

BABETĖ. Prašom sūrio.

ŠMICAS. Ačiū.

BABETĖ. Va mermeladas.

ŠMICAS. Ačiū.

BABETĖ. Va medaus.

ŠMICAS. Viskam ateis eilė, madam, viskam ateis eilė! *(atsiremia į kėdės atkalnę ir žiaumoja buterbrodą, pasiruošęs klausytis)* Tai koks reikalas?

BABETĖ. Atvirai sakant, ponas Šmicai...

ŠMICAS. Vadinkit mane stačiai Zepu.

BABETĖ. Atvirai sakant...

ŠMICAS. Jūs norėtumėt manim atsikratyti?

BABETĖ. Ne, pone Šmicai, ne! Taip aš nepasakyčiau...

ŠMICAS. Tai kaip jūs pasakytumėt? (*ima sūrio*) Tilžės sūrį labiausiai mėgstu. (*vėl atsilošia ir užkandžiauja pasiruošęs klausytis*) Madam laiko mane padegėju...

BABETĖ. Nesupraskite manęs klaidingai! Argi aš taip pasakiau? Nieko nėra man svetimesnio, ponas Šmicai, kaip jus įžeisti. Kaip dievą myliu! Jūs visai mane iš vėžių išmušėt. Argi aš ką sakau apie padegėjus! Aš jokiu būdu nesiskundžiu, ponas Šmicai, jūsų elgesiu...

(*Šmicas padeda peilį ir šakutę ant stalo*)

ŠMICAS. Žinau: mano elgesys niekam tikęs.

BABETĖ. Ne, ponas Šmicai, taip nėra...

ŠMICAS. Žmogus, kuris čepsi...

BABETĖ. Niekai...

ŠMICAS. Dar našlaičių prieglaudoj man visada sakydavo: Šmicai, nečepsėk!

(*Ji paima kavinuką ketindama įpilti kavos*)

BABETĖ. Jūs klaidingai mane supratot, ak dieve, visiškai klaidingai.

(*Jis uždengia savo puoduką delnu*)

ŠMICAS. Aš eisiu.

BABETĖ. Ponas Šmicai...

ŠMICAS. Aš eisiu.

BABETĖ. Gal dar puoduką? (*Jis purto galvą*) Pusę? (*Jis purto galvą*)

Neišeikite, pone, aš visai nenorėjau jūsų įžeisti, pone, aš juk nė žodeliu neužsiminiau, kad jūs čepsit! (*Jis atsikelia nuo kėdės*) Ar aš jus įžeidžiau?

(*Jis sulanksto servetėlę*)

ŠMICAS. Argi madam kalta, kad aš nemoku gražiai elgtis! Mano tėvas buvo paprastas anglininkas. Iš kur tokiam žmogui kaip aš mokėti elgtis! Badauti ir šalti, madam, man vieni niekai, bet išsilavinimo, madam, neturiu, nei gražaus elgesio, madam, neturiu, nei kultūros...

BABETĖ. Suprantu.

ŠMICAS. Aš eisiu.

BABETĖ. Kur?

ŠMICAS. Į lietu...

BABETĖ. Ak dieve.

ŠMICAS. Aš pripratęs.

BABETĖ. Pone Šmicai... Nežiūrėkite šitaip į mane! Jūsų tėvas buvo anglininkas, aš juk matau, pone Šmicai, jūs tikrai turėjot sunkią vaikystę...

ŠMICAS. Vaikystės aš neturėjau, madam. *(nuleidžia žvilgsnį ir suneria rankų pirštus)* Jokios vaikystės. Buvau septynerių metų, kai mirė motina... *(nusigręžia ir šluostosi akis)*

BABETĖ. Zepai! Susimildamas, Zepai...
(Ieina Ana ir atneša minkštai virtus kiaušinius)

ANA. Dar ko nors?
(Nesulaukia atsakymo ir išeina)

BABETĖ. Aš juk jūsų nevarau, mielas pone, juk taip aš ir nesakiau. Argi aš ką nors pasakiau? Jūs mane iš tikrųjų blogai supratot, ponas Šmicai, tai ir yra baisu. Ką man daryti, kad jūs patikėtumėt manim? *(Nedelsdamas čiumpa jam už rankovės)* Sėskitės, Zepai, valgykit! *(Šmicas vėl, sėdasiprie stalo)* Kuo jūs mus

laikote! Aš net nepastebėjau, kad jūs čepsit, garbės žodis, nepastebėjau! O jeigu ir čepsėtumėt, mes neteikiame reikšmės išoriniams dalykams, pone Šmicai, tai jūs turėtumėt jausti, pone Šmicai, mes nesam tokie, kad...

(Jis daužo kiaušini)

ŠMICAS. Dievas atlygins!

BABETĖ. Va čia druska.

(Jis šaukšteliu valgo kiaušini)

ŠMICAS. Tikra teisybė, madam, visai neketinot mane išvyti, nė žodžio apie tai nebuvo, tikra teisybė. Prašau atleisti man, kad taip klaidingai jus, madam, supratau...

BABETĖ. Ar kiaušinis minkštas?

ŠMICAS. Trupučiuką per minkštas... Labai prašau man atleisti. *(Iškabina šaukšteliu vieną kiaušini)* Ką jūs norėjote pasakyti, madam, prieš tai, kai pasakėte: atvirai šnekant!

BABETĖ. Taip, tikrai, ką gi aš norėjau pasakyti...

(Jis daužo ir lupa antrą kiaušini)

ŠMICAS. Dievas atlygina. *(Iškabina šaukšteliu antrą kiaušini)* Vilis, tas tai visada sako, kad to jau seniai nėra: privataus gailestingumo. Kad šiais laikais jau nėra jautrių žmonių. Viskas suvalstybinta! Nėra, sako, žmonių. Todėl pasaulis ir ritasi į bedugnę, sako, todėl ir!.. *(barsto kiaušini druska)* Šitas tai akis išsprogdins, kai tokius pusryčius gaus, šitas tai išsprogdins akis!..

Vilis! *(skambina prie lauko durų)* Ko gero, čia jis.

(skambina prie lauko durų)

BABETĖ. Kas per vienas tas Vilis?

ŠMICAS. Šitas tai kultūringas, madam, pamatysit, jis juk dirbo kelneriu „Metropolyje“, kol nesupleškėjo tas „Metropolis“...

BABETĖ. Supleškėjo?

ŠMICAS. Vyresnis kelneris.

(įeina Ana)

BABETĖ. Kas čia?

ANA. Kažkoks ponas.

BABETĖ. Ir ko jis nori?

ANA. Sakosi iš priešgaisrinio draudimo, èsą būtina mamą apžiūrėti. *(Babetė atsikelia)*

Apsivilkęs fraku...

(Babetė ir Ana išeina, Šmicas įsipila sau kavos)

ŠMICAS. Vilis!

CHORAS.

Betgi jų dabar čia du,
ir kelia mums įtarumą,
dviračiai tie surūdiję, tai jie
kam gal priklauso, bet kam?

CHORO VADOVAS.

Vienas nuo vakar, o kitas nuo šiandien.

CHORAS.

O varge!

CHORO VADOVAS.

Vėlei naktis, ir mes budim.

(Bokšto laikrodis muša valandas)

CHORAS.

Kur nieko net nėra, ten daug ką
bailys pamato, baidos net savo šešėlio,
gandas kiekvienas jį šaukia kovon,
kad jis net suklumpa,
taip bailiai jis ir gyvena,
kol neužklumpa jį siaubas
paties jo buveinėj.

(Bokšto laikrodis muša valandas)

CHORO VADOVAS.

Kad jie iš namo neišeina, tie du,
kaip man paaiškint?

(Bokšto laikrodis muša valandas)

CHORAS.

Aklesnis bailys ir už akląjį,
jis dreba iš vilties, kad tai dar ne blogis,
maloniai sutinka jį,
beginklis, ak, pailsęs bijoti,
vis tikisi gero...
Kol būna per vėlu.

(Bokšto laikrodis muša valandas)

O varge!

(Choras atsisėda)

3 scena

Palėpė

Šmicas, vis dar su imtynininko kostiumu, ir **antrasis**, kuris nusivilkęs fraką ir likęs su balta liemene, ritina ant grįstinės statinės ir skardos, tokias, kokios paprastai transporte naudojamos benzinui vežioti, viską daro kaip galima tyliau; abu nusiavę batus.

ANTRASIS. Tyliau! Tyliau!

ŠMICAS. O jeigu jis susivoks ir policiją iškvies?

ANTRASIS. Pirmyn!

ŠMICAS. Kas tada?

ANTRASIS. Lėčiau! Lėčiau... Stop. *(Jie atritina statinę prie kitų, kurios dūluoja prieblandoje; bendras valosi skuduru pirštus)*

Kodėl jis turėtų policiją kviestis?

ŠMICAS. O kodėl ne?

ANTRASIS. Mes ir jį patį galima nubaust. *(Girdėti balandžių burkavimas)* Gaila, vėl diena, einam miegot! *(Sviedžia skudurą žemėn)* Po teisybei, tai kiekvienas pilietis baustinas, kiekvienas, pradėdant nuo tam tikrų pajamų. Nekvaršink sau galvos!.. *(Beldimas į užrakintas duris)*

BYDERMANAS. Atydarykit! Atidarykit!

(Durys bilda ir trinksi nuo smūgių)

ANTRASIS. Bet tai nepanašu į pusryčius.

BYDERMANAS. Atidarykit, pasakyta jums! Tuo pat!

ŠMICAS. Toksai jis dar niekada nebuvo.

(Beldimas vis garsesnis ir garsesnis. Antrasis apsivelka fraku. Neskubėdamas, tačiau mitriai. Užsiriša kaklaraištį, nusivalo dulkes, tada atidaro duris. Įžengia Bydermanas, apsivilkęs chalatu. Naujojo gyventojas jis nepastebi, nes šis stovi už atlapų durų).

BYDERMANAS. Pone Šmicai!

ŠMICAS. Labas rytas, pone Bydermanai, labas rytas, tikiuosi, jūsų nepažadino šitas siaubingas bildesys...

BYDERMANAS. Pone Šmicai!

ŠMICAS. Tai daugiau nepasikartos.

BYDERMANAS. Nešdinkitės iš mano namų. *(Pauzė)* Kartoju: nešdinkitės iš mano namų!

ŠMICAS. Kada?

BYDERMANAS. Tuoj pat.

ŠMICAS. Kaip tuoj pat?

BYDERMANAS. Arba mano žmona *(aš negaliu prieštarauti ir neprieštarausiu!)*
Iškvies policiją.

ŠMICAS. Hm.

BYDERMANAS. Na tuoj pat! *(pauzė)* Ko jūs dar laukiat? *(Šmicas tylėdamas čiumpa batus)* Aš nesileisiu į diskusijas!

ŠMICAS. Argi aš ką sakau.

BYDERMANAS. Jei jūs manote, pone Šmicai, kad aš viską pakęsiu vien todėl kad jūs imtynininkas... šitoks bildesys kiaurą naktį...

(ištiesta ranka rodo į duris) Lauk! Lauk! Pasakyta: lauk!

(Šmicas kreipiasi į bendrą už durų)

ŠMICAS. Toksai jis dar niekada...

(Bydermanas atsigręžia ir netenka žado)

ANTRASIS. Mano pavardė Aizenringas.

BYDERMANAS. Ponai?..

AIZENRINGAS. Vilhelmsas Marija Aizenringas.

BYDERMANAS. Kaip, mieli ponai, kokių būdu staiga jūs dviese?
(Šmicas ir Aizenringas žiūri vienas į kitą) Nesiklausę!

AIZENRINGAS. Matai.

BYDERMANAS. Ką visa tai reiškia?

AIZENRINGAS. Aš juk tau sakiau. Šitaip nesielgiama, Zepai, tu juk nemoki gražaus elgesio. Nepasiklausus. Kas čia per mada: staiga mes jau dviese.

BYDERMANAS. Aš sukrestas.

AIZENRINGAS. Matai! *(kreipiasi į Bydermaną)* Aš jam sakiau! *(kreipiasi į Šmicą)*
Argi aš tau nesakiau?
(Šmicas susigėsta)

BYDERMANAS. Ką jūs čia, tiesą sakant, prasimanėte, mieli ponai? Pagaliau ir galiausiai, mieli ponai, šių namų savininkas esu aš. Aš klausiu: ką jūs, tiesą sakant, čia prasimanėt?
(Pauzė)

AIZENRINGAS. Atsakyk, kai ponas tavęs klausia!
(Pauzė)

ŠMICAS. Bet juk Vilis yra mano draugas...

BYDERMANAS. Na ir kas iš to?

ŠMICAS. Mudu kartu į mokyklą ejom, ponas Bydermanai, kai dar vaikai...

BYDERMANAS. Na?

ŠMICAS. Tai aš ir pagalvojuau...

BYDERMANAS. Ką?

ŠMICAS. Tai aš ir pagalvojuau...

(Pauzė)

AIZENRINGAS. Nieko tu nepagalvojai! *(Kreipiasi į Bydermaną)* Aš visiškai suprantu jus, ponas Bydermanai. Viskas teisybė, bet pagaliau ir galiausiai... *(užrinka ant Šmico)* Gal tu, tiesą sakant, manai, kad namo savininkas turi viską pakęsti? *(kreipiasi į Bydermaną)* Tai Zepas visai jūsų nepasiklausė?

BYDERMANAS. Nė žodžiu neužsiminė!

AIZENRINGAS. ... Ir tu dar stebiesi, kad tave į gatvę veja? *(Purto galvą ir juokiasi kaip iš didžiausio kvailio)*

BYDERMANAS. Menki juokai, mieli ponai. Man tai be galo rimtas dalykas, mieli ponai, mano žmonos silpna širdis...

AIZENRINGAS. Matai!

BYDERMANAS. Mano žmona pusę nakties nemiegojo. Per šitą bildesį. Ir apskritai, ką jūs čia, tiesą sakant, darot? *(apsižvalgo)* Kokios čia po velnių, statinės? *(Šmicas ir Aizenringas žiūri į tą pusę, kur nėra jokių statinių)* Žiūrėkite čia! Prašom! Kas čia? *(daužo kumščiu vieną statinę)* Kas čia?

ŠMICAS. Statinės...

BYDERMANAS. Kaip jos čia atsidūrė?

ŠNICAS. Ar tu, Vili, žinai, kaip jos čia atsidūrė?

AIZENRINGAS. Ant jų parašyta: importas.

BYDERMANAS. Mieli ponai...

AIZENRINGAS. Kažkur ant jų parašyta!

(Aizenringas ir Šmicas ieško įrašo)

BYDERMANAS. Man trūksta žodžių. Ką jūs, tiesą sakant, prasimanėt? Visa mano palėpė pilna statinių – prigrūsta, tiesiog prigrūsta!

AIZENRINGAS. Būtent.

BYDERMANAS. Ką jūs tuo norite pasakyti?

AIZENRINGAS. Zepas apsiskaičiavo... Dvylika metrų iš penkiolikos metrų, toks plotas, pasakei tu, tuo tarpu šita pastogė nebus ir šimto kvadratinų metrų. Supraskite, pone Bydermanai, aš negalėjau palikt statinių gatvėje.

BYDERMANAS. Nieko nesuprantu...

(Šmicas rodo etiketę)

ŠMICAS. Čia, pone, Bydermanai, čia etiketė!

BYDERMANAS. Man trūksta žodžių...

ŠMICAS. Čionai parašyta, iš kur šitos statinaitės. Čia.

BYDERMANAS. Stačiai trūksta žodžių. *(Apžiūrėjęs etiketę)*

Apačioje. Namas

(Ana įveda į kambarį policininką)

ANA. Pašauksiu jį. *(išeina, policininkas laukia)*

Viršuje. Palėpė

BYDERMANAS. Benzinas?!..

Apačioje. Namas

(Ana dar kartą sugrįžta)

ANA. O koks reikalas, pone vachmeistre?

POLICININKAS. Tarnybinis.

(Ana išeina, ir policininkas laukia)

Viršuje. Palėpė

BYDERMANAS. Ar čia tikrai tas, mieli ponai, ar čia tikrai tas?

AIZENRINGAS. Kas?

BYDERMANAS. Kas šitoj etiketėj parašyta? *(Baksnoja pirštu etiketę)*

Kuo jūs, tiesą sakant, mane laikot? Šitaip man dar nėra pasitaikę. Nejaugi, tiesą sakant, jūs manot, kad aš nemoku skaityti?

(visi trys žiūrinėja etiketę) Prašom! *(nusikvatoja taip, kaip iš atviriausio įžūlumo kvatojama)* Benzinas! *(tardytojo tonu)*

Kas šitose statinėse?

AIZENBRINGAS. Benzinas.

BYNDERMANAS. Liaukitės pokštus krėtęs! Paskutinį kartą klausiu, kas šitose statinėse. Jūs žinote taip pat gerai kaip ir aš, kad palėpėj benzinaį laikyti nedera.

(paliečia pirštais statinę) Prašom – štai čia: patys pauostykit! *(kaišioja pirštus jiems panosėn)* ir čia benzinas, ar čia ne benzinas? *(jiedu uostinėja ir žvalgosi vienas į kitą)*
Atsakykit!

AIZENBRINGAS. Tas pats.

ŠMICAS. Tas pats.

ABU. Aišku kaip dieną.

BYDERMANAS. Ar jūs, tiesą sakant, iš proto išsikraustėt? Visa mano pastogė pilna benzino...

ŠMICAS. Todėl, pone Bydermanai, mudu ir nerūkom.

BYDERMANAS. Ir tai, mieli ponai, dedasi tokiu laiku, kai tik pakanka atversti laikraštį ir jau esi perspėjamas. Ką jūs, tiesą sakant, sau galvojat? Mano žmonai pliūš širdis, kai ji tai pamatys.

AIZENRINGAS. Matai!

BYDERMANAS. Liaukitės jūs kartoję tą savo „Matai“ !

AIZENRINGAS. Iš moters to negali reikalauti, Zepai, iš namų šeimininkės, pažįstu aš namų šeiminines, jų negalima nuliūdinti...

ABU. *(šaukia laiptuose)* Pone Bydermanai! Pone Bydermanai!
(Bydermanas uždaro duris)

BYDERMANAS. Pone Šmicai! Pone...

AIZENRINGAS. Aizenringai.

BYDERMANAS. Jei jūs šitų statinių akimirksniu iš namų neišdanginsit, tada akimirksniu, aš...

AIZENRINGAS. Tada jūs pakviesite policiją.

BYDERMANAS. Taip.

ŠMICAS. Matai!

(Anos balsas laiptuose)

ANA. Pone Bydermanai!

BYDERMANAS. *(šnibžda)* Tai paskutinis mano žodis!

AIZENRINGAS. Koks?

BYDERMANAS. Aš neapkėsiu, kad mano palėpėj būtų laikomas benzinas. Karą ir visiems laikams! Aš to neapkėsiu. *(į duris beldžia)* Ateinu! *(norėdamas išeiti, atidaro duris, ir vidun įžengia policininkas)*

POLICININKAS. Štai kur jūs, pone Bydermanai, štai kur jūs. Nesileiskite žemyn, ilgai netrukdysiu jūsų.

BYDERMANAS. Labas rytas!

POLICININKAS. Labas rytas!

AIZENRINGAS. Labas...

ŠMICAS. Labas...

(Šmicas ir Aizenringas nusilenkia)

POLICININKAS. Aš dėl vieno nelaimingo atsitikimo...

BYDERMANAS. Dėl dievo meilės!

POLICININKAS. Senas vyriškis – jo žmona teigia, kad jis pas jus dirbo - išradėju! – šiąnakt nusinuodijo dujomis. (*žiūri į atverstą užrašų knygutę*) Knechtlingas, Johanas, gyvenantis Rosgasėje. (*įsikiša knygutę kišenėn*) Ar jūs pažinojot tokį žmogų?

BYDERMANAS. Aš...

POLICININKAS. Galbūt jums patogiau, ponas Bydermanai, kad mudu vienu du...

BYDERMANAS. Taip.

POLICININKAS. Čia ne tarnautojų reikalas!

BYDERMANAS. (*sustingęs duryse*) Jei manęs kas ieškotų, mieli ponai, esu policijoje. Supratot? Netrukus grįšiu.

(*Šmicas ir Aizenringas linksi*)

POLICININKAS. Pone Bydermanai...

BYDERMANAS. Eime!

POLICININKAS. Ką jūs laikote šitose statinėse?

BYDERMANAS. ...aš?

POLICININKAS. Jeigu galima paklausti.

BYDERMANAS. ... Vanduo plaukams... (*Spokso į Šmicą ir Aizenringą*)

AIZENRINGAS. H o r m o f l o r a s.

ŠMICAS. „Pasaulio vyrai atsidus su palengvėjimu“

!

AIZENRINGAS. H o r m o f l o r a s.

ŠMICAS. „Išbandykite dar šiandien“

AIZENRINGAS. „Jūs nesigailėsite“.

ABU. H o r m o f l o r a s, H o r m o f l o r a s.

(Policininkas juokiasi)

BYDERMANAS. Ar jis mirė?

(Bydermanas ir policininkas išeina)

AIZENBERGAS. Angelas, ne žmogus.

ŠMICAS. Ar aš nesakiau?

AIZENBERGAS. Bet apie pusryčius nė žodžio.

ŠMICAS. Toks jis dar niekada nebuvo...

(Aizenringas rausiasi kelnių kišenėse)

AIZENBERGAS. Ar turi sprogdiklį?

(Šmicas rausiasi kelnių kišenėse)

ŠMICAS. Toksai jis dar niekada nebuvo...

CHORAS.

Teka saulė,
jos spindulys – blakstiena
dieviškos akies, diena
jau švinta
virš jaukiųjų miesto stogų.

CHORO VADOVAS.

Šiandien kaip vakar.

CHORAS.

Valio mums!

CHORO VADOVAS.

Naktį nebuvo pavojaus mieste.

CHORAS.

Valio mums!

CHORO VADOVAS.

Vis dar nieko...

CHORAS.

Valio mums!

(Girdėti eismo triukšmas, automobilių signalai, tramvajaus trinksėjimas)

CHORO VADOVAS.

Išmintim stiprus ir pavojuos drąsus
tasai žmogus, kurs apmastys,
ką pamatys.
Ižvalgi jo dvasia išgirs visada
ženklus nelaimės
pačiu laiku, jei tik norės.

CHORAS.

O kas tada, jei nenorės?

CHORO VADOVAS.

Tas, kurs nori pavojų suvokt,
laikraščius skaito,
pusryčius valgo ir svarsto
apie įvykius tolimus,
gana kasdien komentarų,
kurie paties jo mintį taupo,

gana kasdien komentarų,
sunkiai numano jisai, kas dedasi čia pat,
pastogėję jo namų: -

CHORAS.

Kas nepaskelbta!

CHORO VADOVAS.

Kas akivaizdu.

CHORAS.

Kas neįtikėtina!

CHORO VADOVAS.

Kas visai realu.

CHORAS.

Sunkiai numano jisai, nes tai...
(Choro vadovas nutraukia rankos mostu)

CHORO VADOVAS.

Ateina jisai.

(Choras persirikiuoja)

CHORAS.

Naktį nebuvo pavojaus mieste,
šiandien kaip vakar,
kad užmirštų tai, kas gresia,
neria pilietis,
dailiai skustas,
kontoron savon...

(Ižengia Bydermanas su paltu ir skrybėle, po pažastimi aplankas)

BYDERMANAS. Taksi!. Taksi?.. Taksi!.. (*Choras pastoja jam kelią*) Kas nutiko?

CHORAS.

O varge!

BYDERMANAS. Ko jūs norit?

CHORAS.

O varge!

BYDERMANAS. Tai jūs jau sakėt.

CHORAS.

O varge!

BYDERMANAS. Kas? Kaip?

CHORO VADOVAS.

Mums įtartina labai,
kad gaisras gresis, aišku jau
mums visiems ir tau.
Kaip man paaiškint?
Palėpėj statinės degalų –

BYDERMANAS. (*rėkia*) Koks jūsų reikalas! (*Tyla*) Praleiskite mane... Man reikia pas savo advokatą... Ko iš manęs norit? Aš nekaltas... (*Aiškiai išsigandęs*) Kas čia – tardymas? (*Atgauna šeimininkišką pasitikėjimą savo jėgomis*) Nagi praleiskite mane. (*Choras nepajuda iš vietos*)

CHORAS.

Chorui netinka visai
būti teisėju piliečių veikliųjų

CHORO VADOVAS.

Iš tolo pažvelgęs, gali jisai
grėsmę suvokti lengvai.

CHORAS.

Tik klausinėdamas
ir atidus grėsmėje,
baidančioj mus, perspėdamas tiktai,
šaltas ir santūrus, artyn eina
choras, kaip žinom jau,
bejėgiškai budrus, piliečiams jautrus,
kol dar gesint ne per vėlu,
tartum gaisro komanda.

(Bydermanas žiūri į rankinį laikrodį)

BYDERMANAS. Aš skubu.

CHORAS.

O varge!

BYDERMANAS. Aš tikrai nežinau, ko jūs norit.

CHORO VADOVAS.

Kad pakęsti gali tuos degalus,
Bydermanai, kaipgi tu aiškini šitai?

BYDERMANAS. Aiškini?

CHORO VADOVAS.

Tu juk žinai – pasaulis toks degus,
Bydermanai, kągi tu čia sumanei?

BYDERMANAS. Sumanei? (*apžiūrinėja chorą*) Mieli ponai, aš esu laisvas pilietis. Galiu galvoti, ką noriu. Ką reiškia šitie klausimai? Aš turiu teisę, mieli ponai, visai negalvoti – nekalbant jau apie tai, mieli ponai, kas vyksta po mano stogu – pagaliau ir galiausiai tiesiai sakau: namo savininkas esu aš!

CHORAS.

Būki šventa, nuosavybe
Šventoji,
ir visa, kas kils iš tavęs,
kad ir neužgesinama,
tegu sudegins ir mus į anglis:
būki šventa, o šventoji!

BYDERMANAS. Taigi. (*Tyla*) Kodėl jūs manęs nepraleidžiat? (*Tyla*) Kam vis galvoti tik apie tai, kas blogiausia. Kur tai veda? Aš trokštu ramybės ir taikos, nieko daugiau, o kas dėl abiejų ponų – nekalbant apie jau tai, kad aš šiuo metu turiu kitų rūpesčių...

(*Ižengia Babetė, apsivilkusi paltu, su skrybėle*) Tau čia ko?

BABETĖ. Aš trukdau?

BYDERMANAS. Aš čia su choru kalbuosi. (*Babetė linkteli chorui, tada šnibždeli kažką Bydermanui į ausį*) Žinoma, su juosta. Visai nesvarbu, kiek jis kainuoja, svarbiausia, kad bus vainikas.

(*Babetė linksi chorui*)

BABETĖ. Atleiskite, mieli ponai.

(*Babetė išeina*)

BYDERMANAS. ...trumpai drūtai, mieli ponai, man lig gyvo kaulo įgrisot ir jūs ir jūsų padegėjai! Aš net prie savo stalo restorane nesisėdu, taip man įgriso. Argi šiais laikais jau nebeturime apie ką kalbėti? Pagaliau aš gyvenu pasauly tik vienintelį kartą. Jei mes kiekvieną žmogų, išskyrus save, laikom padegėju, tai kaip gi bus kada nors geriau? Nors trupučiuką pasitikėti, dieve tu mano, nors truputį geros valios reikia

turėti. Man taip atrodo. Negalima visur matyti vien blogį. Dieve tu mano! Juk ne kiekvienas žmogus yra padegėjas. Man taip atrodo! Trupučiuką pasitikėjimo, trupučiuką... *(Pauzė)* Juk aš negaliu visą laiką vien bijoti! *(Pauzė)* Gal jūs manot, kad šiandakt aš sumerkiau akis? Aš juk ne kvaišas. Benzinas yra benzinas! Kokios tik mintys į galvą nelindo – ant stalo užlipau, kad galėčiau klausytis, ir vėliau net ant spintos užsikoriau, kad ausį prie lubų priglausčiau. Tikrai taip! Jiedu knarkė. Knarkė! Mažiausiai keturis kartus buvau ant spintos užsikoręs. Visai taikiai knarkė!.. Ir vis dėlto: sykį iššokau į laiptinę – norit tikėkit, norit ne – vien su pižama – įsiutęs. Aš netilpau savam kaily abu valkatas pažadint ir į gatvę išmest – kartu su jų statinėm! – savo rankom, be ceremonijų, vidurnaktį!

CHORAS.

Savo rankom?

BYDERMANAS. Taip.

CHORAS.

Be ceremonijų?

BYDERMANAS. Taip

CHORAS.

Vidurnaktį?

BYDERMANAS. Aš savo kaily netilpau, taip – jei nebūtų atėjusi žmona, ji nuogastavo, kad persišaldysiu – aš savo kaily netilpau! *(Suglumęs išsitraukia cigarą)*

CHORO VADOVAS.

Tačiau kaip man tai aiškint?

Bemiegė jam buvo naktis.

Kad jie piliečio gerumą paniekins,

ar galėjo nujaust?

Tapo jis įtarus. Kas bus?

(Bydermanas prisidega cigarą)

CHORAS.

Iš tikro nelengva piliečiui!
Kurs kietas biznyje yra,
šiaipjau širdingas žmogus,
linkęs tikrai
gera daryt.

CHORO VADOVAS.

Kur gera ir jam.

CHORAS.

Vilias jis, kad atneša gėrį
gerumas širdies,
todėl ir klysta pavojingai.

BYDERMANAS. Ką jūs norite tuo pasakyti?

CHORAS.

Mums pasirodė, kad dvokia benzinas.

(Bydermanas uosto)

BYDERMANAS. Taigi, ponai, aš nieko neužuodžiu...

CHORAS.

Vargas mums!

BYDERMANAS. Tikrai nieko.

CHORAS.

Vargas mums!

CHORO VADOVAS.

Taip jau pripratęs prie nekokių kvapų.

CHORAS.

Vargas mums!

BYDERMANAS. Ir liaukitės apie pralaimėjimą, ponai, nustokit kartoję vargas mums! (*Girdėti automobilio signalas*) Taksi! Taksi! (*girdėti, kaip sustoja automobilis*) Atleiskite.

(Bydermanas išsiskubina)

CHORAS.

Pilieti, kur eini?!

(Girdėti nuvažiuojančio automobilio ūžesys)

CHORO VADOVAS.

Kas laukia jo, pražūtingo, dabar –
bailiai narsus jis, atrodo, išblyškęs bėgo šalin,
bailiai ryžtingas. O dėl ko?

(Girdėti automobilio signalas)

CHORAS.

Taip jau pripratęs prie nekokių kvapų!

(Automobilio pypimas tolsta)

Vargas mums!

CHORO VADOVAS. Vargas jums!

(Choras traukiasi atgal, išskyrus choro vadovą, kuris išsitraukia pypkę)

CHORO VADOVAS.

Kas jau permainų baidos
labiau nei nelaimės,
ar gali toksai
atremti nelaimę?

(Išeina paskui chorą)

4 scena

Palėpė

(Aizenringas čia vienas ir dirba – vynioja raištį nuo lankčio ir švilpčioja „Lili Marlen“. Liaujasi švilpavęs, paseilina pirštą ir iškiša smilių pro langelį norėdamas įsitikinti, iš kur vėjas pučia.)

Namas

(Įeina Bydermanas, lydimas Babetės, nusivelka paltą ir sviedžia aplanką, burnoje cigaras)

BYDERMANAS. Daryk, kaip sakau.

BABETĖ. Žąšį?

BYDERMANAS. Žąšį. *(nusiriša kaklaraištį, burnoj cigaras)*

BABETĖ. Kodėl tu nusirišai kaklaraištį, Gotlybai?

(jis atiduoda jai kaklaraištį)

BYDERMANAS. Jei aš juos įskūsiu, tuos abu vaikus, tai žinau, kad taip padarysiu juos savo priešais. Ir ką tu iš to laimėsi! Degtuko pakanka, ir mūsų namas užsiliepsnos. Ir ką tu iš to laimėsi? Jeigu užkopsiu viršun ir juodu pakviesiu – jeigu tik jie sutinka ateiti kviečiami...

BABETĖ. Na ir kas?

BYDERMANAS. Mes tampame būtent draugais. *(nusivelka striukę, paduoda žmonai ir išeina)*

BABETĖ. Na štai kas, Ana; šiandien jūs neturėsite išeiginio vakaro. Pas mus bus svečių. Paruoškite stalą keturiems.

Palėpė

(Aizenringas dainuoja „Lili Marlen“, į duris kažkas beldžia)

AIZENRINGAS. Įeikit! *(Tebešvilpauja melodiją, tačiau niekas neįeina)* Įeikit!
(Įžengia Bydermanas – vienmarškinis, cigaras rankoj)

AIZENRINGAS. Labas, pone Bydermanai!

BYDERMANAS. Jei jūs leisite?

AIZENRINGAS. Kaip išsimiegojot?

BYDERMANAS. Ačiū, prastai.

AIZENRINGAS. Aš irgi. Čia mums pūtė šiltas vėjas... *(tebeknebinėja lankstį ir virvelę)*

BYDERMANAS. Aš turbūt trukdau.

AIZENRINGAS. Prašom, pone Bydermanai, jūs juk namie.

BYDERMANAS. Man nesinori įkyrėti... *(girdėti balandžių burkavimas)*

O kurgi mūsų draugas?

AIZENRINGAS. Zepas? Dirba tas tinginio pantis. Be pusryčių nenorėjo eit! Aš pasiunčiau jį skiedrų.

BYDERMANAS. Skiedrų?

AIZENRINGAS. Skiedros toliausiai neša kibirkštis.

(Bydermanas mandagiai juokiasi kaip juokiamasi iš prasto pokšto)

BYDERMANAS. Ką čia aš norėjau pasakyti, pone Aizenringai...

AIZENRINGAS. Vėl norit mus lauk ištrenkt?

BYDERMANAS. Vidurnaktį, aš kaip tik baigiau migdomųjų tabletes, man toptelėjo: juk jūs viršuj, ponai, neturit tualetu...

AIZENRINGAS. Mes turim lietvamzdžius.

BYDERMANAS. Kaip pageidaujat, ponai, kaip pageidaujat. Taip tik man šovė į galvą. Kiaurą naktį galvojau. Gal jūs pageidautumėt išsimaudyti, gal reikia dušo. Galite ramiausiai pasinaudoti mano vonia! Aš sakiau Anai, kad pakabintų rankšluoščius. *(Aizenringas purto galvą)* Kodėl jūs purtote galvą?

AIZENRINGAS. Kur jis dabar vėl juos nukišo?

BYDERMANAS. Ką?

AIZENRINGAS. Gak jūs matėt sprogdiklį? *(ieško po visas pakampes)* Nesirūpinkit, pone Bydermanai, dėl vonios. Iš tikrųjų. Kalėjime, žinot, taip pat vonios nebuvo.

BYDERMANAS. Kalėjime?

AIZENRINGAS. Argi Zepas jums nepasakojo, kad aš iš kalėjimo grįžau?

BYDERMANAS. Ne.

AIZENRINGAS. Nė žodžiu neužsiminė?

BYDERMANAS. Ne.

AIZENRINGAS. Tasai visur ir visada tik apie save pasakoja. Yra tokių žmonių! Pagaliau ką padarysi, kad jo tokia tragiška jaunystė. Ar jūsų, pone Bydermanai, jaunystė buvo tragiška? Mano ne! – galėjau studijuoti, tėttis norėjo, kad aš tapčiau teisininku.

(prieina prie langelio ir šnekina balandžius) Gul gul gul!

(Bydermanas vėl prisidega cigarą)

BYDERMANAS. Pone Aizenringai, aš kiaurą naktį nemiegojau, atvirai šnekant: ar šitose statinėse iš tikrųjų benzinas?

AIZENRINGAS. Jūs netikit mumis?

BYDERMANAS. Aš tik klausiu.

AIZENRINGAS. Kuo jūs mus laikot, ponas Bydermanai, atvirai šnekant: iš tikrųjų kuo laikot?

BYDERMANAS. Negalvokit, mano drauge, kad aš jumoro neturiu, bet tas jūsų būdas juokauti toks, kad sakyčiau...

AIZENRINGAS. Mes to mokėmės.

BYDERMANAS. Ką?

AIZENRINGAS. Pokštas – trečias iš geriausių maskuotės būdų. Antra geriausia maskuotė: sentimentalumas. Taip kaip pasakoja mūsų Zepas vaikystė anglininko trobelėj mišk, našlaičių prieglauda, cirkas ir panašiai. Tačiau visada geriausia ir tikriausia maskuotė, manau, - tai tikrą tikriausia teisybė. Komiškas būdas. Teisybe niekas netiki.

Namas

(Ana įleidžia našlę Knechtling, kuri vilki gedulingais rūbais)

ANA. Prašom sėstis. *(našlė atsisėda)* Tik jeigu jūs ponia Knechtling, tai jau nėra ko, ponas Bydermanas nenori su jumis turti nieko bendra, jis taip ir pasakė. *(našlė pakyla)* Prašom sėstis! *(Našlė atsisėda)* Tik jau neturėkite vilties...

(Ana išeina)

Palėpė

(Aizenringas stovėdamas triūsia pluša, Bydermanas stovėdamas rūko)

AIZENRINGAS. Ir kurgi tas mūsų Zepas dėjosi! Argi čia gauti skiedrų/ Tikėsimės, kad jo dar nesučiuo.

BYDERMANAS. Nesučiuo?

AIZENRINGAS. Kodėl jūs taip pralinksmėjot?

BYDERMANAS. Žinot, pone Aizenringai, kai jūs šitaip kalbat, atrodot man kaip ateivis iš kito pasaulio. Nesučiuo! Tiesiog žavingai pasakyta. Kaip iš kito pasaulio! Iš mūsų tarpo, žinot, retai kas sučiumpamas...

AIZENRINGAS. Kadangi iš jūsų tarpo niekas skiedrų nevagia, tad aišku, pone Bydermanai, čia klasių skirtumas.

BYDERMANAS. Nesamonė!

AIZENRINGAS. Ar tik nenorit pasakyt, pone Bydermanai...

BYDERMANAS. Aš netikiu klasių skirtumais! – jūs tai turėjote pajusti, Aizenringai, aš nesu senamadiškas. Visai priešingai. Aš nuoširdžiausiai apgailestauju, kad būtent vargingosios klasės vis dar plepa niekus apie klasinius skirtumus. Argi šiais laikais nesame visi – vargšai ir turtingi – vieno kūrėjo kūriniai? Taip pat ir vidutinis luomas. Argi mes, jūs ir aš, nesam žmonės kūnu ir siela?.. Aš vis dar nežinau, mielas pone, ar jūs rūkote cigarus?

(Siūlo užsirūkyti, tačiau Aizenringas purto galva) Aš kalbu, suprantama, ne apie lygiavą, visada buvo ir bus darbščių ir tinginių, ačiū dievui, bet kodėl mums

paprastiausiai neištiesti rankų vieni kitiems? Trupučiuką geros valios, dieve tu mano, trupučiuką idealizmo, trupučiuką – ir visi mes gyventume ramiai ir taikiai, vargšai ir turčiai, argi jūs ne taip sau manot?

AIZENRINGAS. Atvirai šnekant, pone Bydermanai...

BYDERMANAS. Prašyčiau atvirumo.

AIZENRINGAS. Ar jūs neįsižeisit?

BYDERMANAS. Kuo atviriau, tuo geriau.

AIZENRINGAS. Aš manau... atvirai šnekant: nederėtų čia jums rūkyti.

(Bydermanas išsigąsta ir gesina cigarą) Aš nenorėčiau čia jums nurodinėti, pone Bydermanai, pagaliau ir galiausiai čia juk jūsų nuosavi namai, bet suprantat...

BYDERMANAS. Savime suprantama!

(Aizenringas pasilenkia)

AIZENRINGAS. Va kur jis! *(kažką pakelia nuo grindų, nupučia dulkes, paskui pririša prie virvelės, vėl švilpaudamas „Lili Marlen“ melodiją)*

BYDERMANAS. Sakykit, pone Aizenringai: ką jūs čia tiesą sakant visą laiką veikiate? Jeigu galiu paklausti. Koks gi čia daiktas?

AIZENRINGAS. Sprogdiklis.

BYDERMANAS. ??

AIZENRINGAS. O čia dagtis.

BYDERMANAS. ?

AIZENRINGAS. Dabar dar geresnių būna, Zepas sako, pastaruoju metu. Tačiau tokių dar nėra arsealuose, o pirkti mes nė nemanom. Viskas, kas karui skirta, siaubingai brangu ir visada pirmos rūšies.

BYDERMANAS. Jūs pasakėt – dagtis?

AIZENRINGAS. Bikfordo dagtis. *(paduoda Bydermanui virvelės galą)* Būkit malonus, pone Bydermanai, palaikykite šitą galą, kol aš išmatuosiu.

(Bydermanas laiko virvelę)

BYDERMANAS. Meskite tuos pokštus, mielas drauge...

AIZENRINGAS. Luktelėkit! *(švilpauja „Lili Marlen“ melodiją ir matuoja dagtį)*
Ačiū, pone Bydermanai, nuoširdus, ačiū!

(Bydermanas staiga nusikvatoja)

BYDERMANAS. Ne, Vili, manęs jūs aplink pirštą neapvyniosit! Manęs tai jau ne! Bet aš pasakyčiau, kad jūs pernelyg pasikliaujate kitų žmonių jumoro jausmu. Pernelyg! Kai jūs šitaip kalbat, aš galiu įsivaizduoti, kad jūs čia paleidžiamas, čia areštuojamas. Ne visi, mielas drauge, ne visi turi tiek jumoro kaip aš!

AIZENRINGAS. O tokių mums ir reikia rast.

BYDERMANAS. Prie mano stalo restorane, pavyzdžiui, tik prasiziok, kad tiki žmogaus gerumu – visiems jau Sodoma ir Gomora vaidenasi.

AIZENRINGAS. Aha

BYDERMANAS. O juk aš mūsų gaisrininkų komandai paaukojau tokią sumą, kad net nenoriu čia minėti.

AIZENRINGAS. Aa. *(ištiesia virvelę)* Žmonės, neturintys jumoro, taip pat pražus, kai viskas eis velniop, galite būti ramus!

(Bydermanas priverstas atsisėsti ant statinės, jis išpiltas prakaito)

Kas jums? Pone Bydermanai? Jūs taip išbalot? (*tapšnoja per petį*) Nuo šito kvapo, žinau, jei kas nepratęs prie šito benzino kvapo, tuojau atidarysiu langelį...

(*Aizenringas atidaro duris*)

BYDERMANAS. Ačiū...

ANA. (*šaukia iš laiptinės*) Pone Bydermanai! Pone Bydermanai!

AIZENRINGAS. Ir vėl policija?

ANA. Pone Bydermanai!

AIZENRINGAS. Ir dar sako, kad čia ne policinė valstybė.

ANA. Pone Bydermanai!..

BYDERMANAS. Ateinu! (*dabar jiedu snibždasi*) Ponas Aizenringai, ar jūs mėgstat žąsieną?

AIZENRINGAS. Žąsieną?

BYDERMANAS. Žąsieną, taip, žąsieną.

AIZENRINGAS. Ar mėgstu? Aš? Na kaip?

BYDERMANAS. Su kaštonais.

AIZENRINGAS. Ir su raudonaisiais kopūstais?

BYDERMANAS. Taip... Štai ką aš norėčiau pasakyti: mano žmona ir aš, pirmiausia aš – aš tik pagalvojau: jeigu tai jums bus malonu, pone Aizenringai, ateikite gražiai pavakarieniauti, jūs ir Zepas...

AIZENRINGAS. Šiandien?

BYDERMANAS. O gal jums geriau rytoj?

AIZENRINGAS. Rytoj, manau, mūsų čia jau nebus. O šiandien su malonumu, pone Bydermanai, su malonumu!

BYDERMANAS. Sakykim, septintą.

(Ana šaukia iš laiptinės)

AIZENRINGAS. Pone Bydermanai!

(jiedu paduoda vienas kitam rankas)

BYDERMANAS. Sutarta?

AIZENRINGAS. Sutarta. *(Bydermanas eina ir stabteli duryse – draugiškai linkčiodamas ir sustingusiu žvilgsniu dėbčiodamas į statines ir dagtį)* Sutarta.

(Bydermanas išeina, ir Aizenringas švilpaudamas darbuojasi toliau. Į priekį išeina choras, tarytum scena jau būtų pasibaigusi: tačiau tą akimirką, kai choras susirenka prie rampos, pastogėj trenksmas – kažkas nukrito)

Palėpė

AIZENRINGAS. Gali išlįst, daktare. *(iš užu statinių išlenda trečiasis – akiniuotas žmogus)* Girdėjai: mudu, Zepas ir aš, eisim vakarieniaut, o tu čia budėsi. Žiūrėk, kad niekas nejeitų ir nerūkytų. Supratai? Kol neateis laikas. *(trečiasis valosi akinius)* Kartais aš klausiu savęs, daktare, kam tu iš tikrųjų darbuojies su mumis, jei tavęs nedžiugina gaisrai, kibirkštys, liepsnų traškėjimas, sirenos, kurios visada pavėluoja, šunų lojimas, ir dūmai, ir žmonių riksmas – ir pelenai. *(trečiasis užsideda akinius, jis nebylus ir rimtas. Aizenringas juokiasi)* Pasaulio tobulintojas! *(nežiūrėdamas į daktarą, trumpą valandėlę švilpauja susimastęs)* Negaliu aš pakęst jūsų, akademikai, bet žinai, dakatare, aš tau iškart pasakysiu: kad čia neturit tikro džiaugsmo, tokie kaip jūs visada labai jau ideologiškai gryni, visada labai jau rimti, kad net išdavyste atsiduoda – jūs čia neturit tikro džiaugsmo. *(triūšia, pluša ir švilpauja)*

CHORAS.

Pasirengę mes.
Žarnos raudonos gražiai suvyniotos,
pagal instrukciją viskas,
blizga suktuvai skaistvariniai,
švarut švarutėliai.
Žino kiekvienas, ką jam veikti.

CHORO VADOVAS.

Gaila, silpnas vėjas...

CHORAS.

Žino kiekvienas, ką jam veikti.
Blizga išbandytas gerai,
kad nepritrūktų mums slėgio,
mūsų siurblys,
taip pat skaistvarinis.

CHORO VADOVAS.

O kaip hidrantai?

CHORAS.

Žino kiekvienas, ką jam veikti.

CHORO VADOVAS.

Pasirengę mes.

(įeina Babetė nešdama žąsį ir filosofijos daktaras)

BABETĖ. Taip, pone daktare, taip, aš žinau, bet mano vyras, taip, čia svarbu, pone daktare, svarbu, taip, aš jam pasakysiu. *(pasilieka daktarą vieną ir prieina prie rampos)* Mano vyras užsakė žąsį, prašom, štai. Ir aš turiu ją iškepti! Kad susidraugautume su tais ten viršuj. *(girdėti bažnyčios varpų skambėjimas)* Šeštadienio vakaras, girdit, ir aš negaliu atsikratyti kvailos nuojautos: galbūt jie – mūsų miesto varpai – paskutinį kartą taip skamba... *(jį šaukia Bydermano balsas)* Aš nežinau, mielosios ponios, ar visada Gotlybo teisybė. Juk būtent jis jau kartą yra sakęs: žinom, jie niekšai, bet jeigu aš juodu savo priešais paversiu, Babete, tai su mūsų vandeniu plaukams baigta! Ir vos tik įstojo jis į tą jų partiją...*(jį šaukia Bydermano balsas)*

Visad tas pats ir tas pats! Aš tai jau pažįstu savo Gotlybą. Visada jis per daug geros širdies, ak, tiesiog per daug geros širdies!

(Babetė su žąsimi išeina)

CHORAS.

Šis akiniuotis
Vaikas geriausių namų,
be pavydo,
bet apsiskaitęs, atrodo, išblyškęs,
viltį praradęs, kad atneša gėrį
gerumas širdies,
jis pasiryžęs veikti bet kaip,
tikslas juk priemonės (jis tiki) gali pateisint,
ak,
vilias ir jis... doras nedoras!
Akinius valos, toliau kad matytų,
regi – statinės pilnos benzino
ne benzino –
jis mato vien tik idėją!
Kol ims degt.

FILOSOFIJOS DAKTARAS. Labas vakaras...

CHORO VADOVAS.

Prie žarnų!
Prie siurblio!
Prie kopėčių!

(Gaisrininkai šoka į savo vietas)

CHORO VADOVAS. Labas vakaras.

(kreipiasi į publiką po to, kai visur nuskambėjo gaisrininkų parengties šūksniai)

Pasirengę mes...

5 scena

Namas

(Našlė Knechtling vis dar čia, ji stovi. Girdėti garsus varpų gaudesys. Ana dengia stalą, Bydermanas atneša dvi kėdes.)

BYDERMANAS. ...kadangi aš, kaip jūs matot, neturiu laiko, ponia Knechtling. Laiko dėl numirėlių sau galvą kvaršinti, kaip sakiau: kreipkitės į mano advokatą. *(našlė Knechtling išeina)* Savo balso negali žmogus girdėti, Ana, uždarykit langą! *(Ana uždaro langą ir varpai gaudžia tyliau)* Aš juk pasakiau: kukli ir jauki vakarienė. Kam šiti idiotiški kandeliabrai!

ANA. Bet juk jie visados čia būdavo, pone Bydermanai.

BYDERMANAS. Kukliai ir jaukiai – sakau jums. Ir be nosies rietimo! – o šitos vazos vandeniui, velniai jas griebtų! Peilių padėkliukai, sidabras, vien sidabras ir krištolas. Ką jiedu pamany! *(surenka peilių padėkliukus ir įsikiša į kelnių kišenę)* Jūs juk matot, Ana, aš apsilkau panešiotą namų striukę, o jūs išsipusčiusi – didįjį peilį paukštienai galite palikti, Ana, jo mums prireiks. Bet šiaip jau: šalin nuo stalo visą sidabrą! Abudu ponai turi jaustis kaip namie... Kur kamščiatraukis?

ANA. Čia.

BYDERMANAS. Argi mes neturime kokio paprastesnio?

ANA. Virtuvėj, bet tas surūdijęs

BYDERMANAS. Neškit jį čionai! *(jis nuima nuo stalo sidabrinį qdotį)*
O šitas kam?

ANA. Vynui...

BYDERMANAS. Sidabrinis! *(bukai įsistebeilijęs spokso į qsoį, paskui į Aną)* Ar jį mes visada turėjom?

ANA. Bet čia juk reikalingas daiktas, pone Bydermanai.

BYDERMANAS. Reikalingas! Ką reiškia - reikalingas? Štai kas mums reikalinga: žmogiškumas, brolybė. Nešdinkitės su tuo ašočiu! O čia po velnių, ką jūs atnešėt?

ANA. Servetėlės.

BYDERMANAS. Damastinės!

ANA. Kitokių mes neturime.

(jis renka servetėles ir kiša į sidabrinį qsoį)

BYDERMANAS. Ištisos gentys gyvena be servetėlių, tokie pat žmonės kaip mes...
(įeina Babetė su didžiuliu vainiku, jis dar jos nepastebi, vis dar stovi prie stalo) Aš klausiu save: apskritai kam mums ta staltiesė...

BABETĖ. Gotlybai?

BYDERMANAS. Kad jokių klasinių skirtumų nebūtų! *(pamato Babetę)* Kas čia per vainikas?

BABETĖ. Tas, kurį mes užsakėm. Na ir ką tu pasakysi, Gotlybai – dabar jis tą vainiką atsiuntė čionai. O juk aš savo ranka jų adresą užrašiau – Knechtlingų adresą, juodu ant balto. Čia ir juosta, ir viskas atvirkščiai!

BYDERMANAS. Kaip suprast – ir juosta?

BABETĖ. O sąskaitą, sako pasiuntinys, jis poniai Knechtling nusiuntė.

(rodo juostą) Mūsų neužmirštamajam – Gotlybui Bydermanui.

(Jis apžiūrinėja juostą)

BYDERMANAS. Tokio mes nepriimam. Nė kalbos negali būti! Tegu jie perrašo. *(grįžta prie stalo)* Nenervink manęs, Babete, aš turiu ką veikti, dieve tu mano, aš negaliu visur suspėti. *(Babetė su vainiku išeina)* Vadinasi, staltiesę šalin! Padėkit jūs man, Ana, susimildama. Ir kaip jau sakytą: jokios serviruotės. Jokiu būdu! Jūs įeinate nepasibeldusi, paprasčiausiai įeinate ir padedate keptuvę paprasčiausiai ant stalo...

ANA. Keptuvę?

(jis nutraukia staltiesę nuo stalo)

BYDERMANAS. Na štai, iš karto kita nuotaika. Matot! Medinis stalas, nieko daugiau, kaip per paskutinę vakarienę. *(atiduoda jai staltiesę)*

ANA. Pone Bydermanai mano, kad aš žąsį paprasčiausioj keptuvėj atnešu? *(ji sulanksto staltiesę)* O kokio vyno, pone Bydermanai man atnešti?

BYDERMANAS. Pats atnešiu.

ANA. Pone Bydermanai!

BYDERMANAS. Na ko dar?

ANA. Bet aš neturiu tokio megztuko, kaip jūs pasakėt, pone Bydermanai, tokio kuklaus, kad pamanytų, jog ir aš esu iš šitos šeimos.

BYDERMANAS. Paiimkit iš mano žmonos!

ANA. Geltoną ar raudoną?

BYDERMANAS. Na be ceremonijų! Tiktai kad aš jokių kykelių ir prikyštėlių nematyčiau. Supratot? Ir kaip jau sakiau: šalin kandeliabrus! Ir apskritai: žiūrėkit, Ana, kad čia nebūtų viskas taip tvarkinga! Bėgu į rūsį.
(Bydermanas išeina)

ANA. “Žiūrėkit, kad čia nebūtų viskas taip tvarkinga!” *(sulanksčiusi staltiesę, sviedžia ją į kampą ir trepia kojomis)*

Prašom.

(Įeina Šmicas ir Aizenringas, abu laiko po rožę rankoje)

ABU. Labas vakaras, panele!

(nė nežvilgtelėjusi, Ana išeina)

AIZENRINGAS. Tai kodėl tu be skiedrų?

ŠMICAS. Konfiskuotos. Policijos. Saugumo priemonė. Kas skiedras pardavinėja ar laiko be policijos leidimo, areštuojamas. Saugumo priemonė visoje šaly... *(šukuojasi plaukus)*

AIZENRINGAS. O degtukų ar turi?

ŠMICAS. Aš tai ne.

AIZENRINGAS. Ir aš neturiu.

(Šmicas pūsčioja šukas)

ŠMICAS. Reikia iš jo paprašyt.

AIZENRINGAS. Iš Bydermano?

ŠMICAS. Kad tik nepamirščiau. *(Isikiša šukas kišenėn ir šnirpščia)*

Mhm, kaip čia kvepia!..

(Bydermanas prieina prie ramos)

BYDERMANAS. *(su buteliais pažastyse)* Jūs galit apie mane galvoti, ponai, ką norit.

Tačiau atsakykite man į vieną klasimą...

(girdėti šūkalojimas ir juokas) Šitaip aš pasakysiu: kol jie gerkles laido ir girtauja, tol jie nedaro nieko kito... Geriausias vynas iš mano rūsio, jeigu man kas nors dar prieš savaitę būtų pasakęs – kaip dievą myliu: kada – tiksliai – jūs sužinojot, ponai, kad čia

padegėjai? Juk ne taip būna, mieli ponai, kaip jūs manote – viskas lėtai susiklosto ir staiga... Įtarimas! Jis man iškart kilo, ponai, įtarūs mes visi – tačiau, kaip dievą myliu, mieli ponai: ką jūs būtumėt darę, dieve tu mano, manim dėti? Ir kada? (*klausosi, visur tyla*) Man reikia kopti aukštyn! (*negaišdamas tolsta*)

6 scena

Namas

Vakarienė su žąsimi įsisiūbavusi, visi kvatojasi, garsiausiai Bydermanas (vis dar su buteliais po pažastimi) – nesusilaiko nesijuokęs iš sąmojo, kuris patiko; viena Babetė anaipol nenusiteikusi juokauti.

BYDERMANAS. Skuduras! Ar tu girdėjai? Skuduras, jis sako, skuduras dar geriau dega!

BABETĖ. Na ir kas čia taip sąmojinga?

BYDERMANAS. Skuduras! Ar tu bent žinai, kas yra skuduras?

BABETĖ. Taip.

BYDERMANAS. Tu visai be jumoro, Babetėle. (*pastato butelius ant stalo*) Na ką daryti, draugužiai, jeigu žmogui paprasčiausiai trūksta jumoro?

BABETĖ. Tai paaiškink man iš ko juokies.

BYDERMANAS. Taigi paklausk! Šiandien rytą Vilis pasakė pasiuntęs Zepą skiedrų vogti. Skiedrų, supranti? Ir štai dabar klausiu aš Zepą: kaip su skiedromis? O jis atsako: skiedrų negalėjęs gauti, užtat radęs skudurų. Supranti? O Vilis pasakė: skudurai dega dar geriau!

BABETĖ. Šitai aš supratau.

BYDERMANAS. Taip? Supratai?

BABETĖ. Na ir kas čia sąmojinga?

(Bydermanas pasiduoda)

BYDERMANAS. Išgerkim, mieli ponai!

(ištraukia butelio kamštį)

BABETĖ. Ar čia teisybė, pone Šmicai, kad jūs skudurų į mūsų namus prinešėt?

BYDERMANAS. Tu raitysies iš juoko, Babete, šiandien rytą mudu – Vilis ir aš – net dagtį kartu matavom.

BABETĖ. Dagtį?

BYDERMANAS. Bikfordo dagtį! *(Pripila taures)*

BABETĖ. O dabar visai rimtai, ponai, ką visa tai reiškia?

(Bydermanas kvatojasi)

BYDERMANAS. Rimtai! – sako jinai. Rimtai! Ar jūs girdėjot? Rimtai!.. Nesileisk apmaunama, Babete, aš juk tau pasakojau, mūsų draugai turi tokį būdą juokauti – kita kompanija, ir kitas sąmojis! Aš visados taip sakydavau... Dabar tik to betruksta, kad degtuko iš manęs paprašytų! *(Šmicai ir Aizenringas susižvalgo)* Juk abudu ponai vis dar laiko mane bailiu miesčioniu, kuris neturi humoro jausmo, žinai, miesčioniu, kurį į ožio ragą suriesti galima. *(pakelia taure)* Į sveikatą!

AIZENRINGAS. Į sveikatą!

ŠMICAS. Į sveikatą!

(jie susidaužia)

BYDERMANAS. Už mūsų draugystę. *(jie išgeria ir atsisėda)* Mūsų namuose apsieinama be serviuotės, ponai, vaišinkitės nesivaržydami.

ŠMICAS. Bet aš daugiau negaliu.

AIZENRINGAS. Nesimaivyk. Esi ne našlaičių prieglaudoj, Zepai, nesimaivyk.
(*atsipjauna sau dar žąsis*) Jūsų žąsis, madam, - klasė!

BABETĖ. Malonu.

AIZENRINGAS. Žąsis ir Pomardas! Tik staltiesės čia trūksta.

BABETĖ. Ar girdi, Gotlybai?

AIZENRINGAS. Bet jos gali ir nebūt! – žinot, tokia balta staltiesė, o ant jos –
damastas ir sidabras.

BYDERMANAS. Ana!

AIZENRINGAS. Gėlėtas damastas, bet su baltom gėlėm, žinot, tokiom kaip ledo
gėlės ant langų žiemą! – tačiau to gali ir nebūt, ponas Bydermanai, to gali ir nebūt.
Kalėjime mes taip pat jokios staltiesės neturėjom.

BYDERMANAS. Ana!

BABETĖ. Kalėjime?..

BYDERMANAS. Kur ji dėjosi?

BABETĖ. Tai jūs buvot kalėjime?

(*Ieina Ana; ji apsivilkusi ryškiai raudonu megztiniu*)

BYDERMANAS. Ana, tuojau pat atneškite staltiesę!

ANA. Kaip pageidaujat.

AIZENRINGAS. Ir jei turite kažką panašaus į vazas pirštams suvilgyti...

ANA. Kaip pageidaujat.

AIZENRINGAS. Galbūt jums tai pasirodys ir vaikiška, madam, bet jau tokie jie yra, šitie žmonės iš liaudies. Zepas, pavyzdžiui, užaugo tarp anglininkų ir savo gyvenime dar nėra padėkliuko peiliams regėjęs, matot, tai yra jo sumauto gyvenimo svajonė: stalas, serviruotas sidabru ir krištolu!

BABETĖ. Gotlybai, bet juk visa tai mes turime.

AIZENRINGAS. Bet šito gali ir nebūti.

ANA. Prašom.

AIZENRINGAS. O jei jūs servetėlių turite, panele: neškit čionai!

ANA. Pona Bydermanas sakė...

BYDERMANAS Neškit čionai!

ANA. Prašom.

(Ana vėl viską atneša)

AIZENRINGAS. Tikiuosi, jūs nepykstat, madam. Kai iš kalėjimo grįžti, o tenai, žinot, ilgiausius mėnesius praleidi be kultūros...

(Ima staltiesę ir rodo Šmicui) Ar tu žinai, as čia? *(Babetei)* Jis dar gyvenime nėra regėjęs! *(vėl Šmicui)* Čia damastas.

ŠMICAS. Na ir kas iš to? Ką su juo veiksiu?

(Aizenringas pariša staltiesę jam po kaklu)

AIZENRINGAS. Šitaip.

(Bydermanas mėgina iš to prasimanyti linksmumo ir juokiasi)

BABETĖ. O kurgi mūsų padėkliukai peiliams, Ana, mūsų padėkliukai peiliams?

ANA. Ponas Bydermanai...

BYDERMANAS. Neškit čionai!

ANA. Jūs pasakėt: šalin juos nuo stalo.

BYDERMANAS. Neškit čionai! – sakau jums. Kur jie, dieve tu mano?

ANA. Kairiojoj jūsų kelių kišenėj.

(Bydermanas graibosi kišenėj ir suranda juos)

AIZENRINGAS. Jūs tik nesijaudinkit.

ANA. Čia aš niekuo dėta!

AIZENRINGAS. Jūs tik nesijaudinkit, panele. *(Ana ima raudoti, apsigręžia ir išbėga)* Čia tik šiltas vėjelis.

(Pauzė)

BYDERMANAS. Gerkit, mieli draugai, gerkit!

(jie išgeria ir tyli)

AIZENRINGAS. Žinot, būdamas kelneriu, aš kiekvieną dieną žąsieną valgydavau. Lakstai šitais ilgiausiais koridoriais, ant delno padėklais. Bet paskui, madam, kur tokie kaip aš pirštus nusivalydavo? Tas ir yra. Į ką kitą nusivalysi, jei ne į savo plaukus? – tuo tarpu kai kiti žmonės šiam reikalui krištelines vazas su vandeniu turi! Štai ko aš niekada neužmiršiu! *(kyšteli pirštus į vazą su vandeniu)* Ar jūs žinote, kas yra trauma?

BYDERMANAS. Ne.

AIZENRINGAS. Kalėjime man viską paaiškino...

(jis nusišluosto pirštus)

BABETĖ. O kaip, pone Aizenringai, jūs pakliuvot į kalėjimą?

BYDERMANAS. Babete!

AIZENRINGAS. Kaip į kalėjimą pakliuvau?

BYDERMANAS. Tokių dalykų neklausinėjama!

AIZENRINGAS. Aš pats save klausiu... Kaip jau sakiau, buvau kelneris, nežymu oberkelneris, ir staiga mane supainioja su garsiu padegėju.

BYDERMANAS. Hm.

AIZENRINGAS. Suimtas buvau savo bute.

BYDERMANAS. Hm.

AIZENRINGAS. Buvau taip apstulbintas, mečiausi ant jų.

BYDERMANAS. Hm.

AIZENRINGAS. Man pasisekė, madam, susidūriau su septyniais itin žavingais policininkais. Kai aš pasakiau, kad man reikia į darbą ir kad laiko neturiu, jie pasakė: jūsų įmonė sudegė.

BYDERMANAS. Sudegė?

AIZENRINGAS. Gerai! – pasakiau aš - tai turiu laiko. O iš mūsų įmonės liko tik rūkstančių sijų krūvelė, mačiau važiuodamas pro šalį; žinot, pro mažytį su pinučiais kalėjimo mašinos langelį.

(Geria kaip žinovas)

BYDERMANAS. Na ir kas toliau?

(Aizenringas apžiūrinėja etiketę)

AIZENRINGAS. Tokio mes taip pat turėjom – keturiasdešimt devinto!

“Cave de l’Echannon”... paskui... Čia jau tegu jums Zepas pasakoja. Sėdžiu aš sau prieškambarį ir žaidžiu su grandinėmis ir, kaip gyvą matot, ką įveda? – ogi šitą!

(Šmicas švyti) Į sveikatą, Zepai!

ŠMICAS. Į sveikatą, Vili!

(jiedu geria)

BYDERMANAS. O paskui?

ŠMICAS. “Ar jūs esat padegėjas?” – klausia jie jo ir cigaretę siūlo. “Atleiskite! – sako jis. – Degtukų, deja, neturiu, pone komisare, nors jūs ir laikot mane padegėju...”

(Jie griausmingai kvatojasi ir plekšnoja vienas kitam į šlaunis)

BYDERMANAS. Hm.

(jeina Ana, ji vėl su kykeliu ir prikyštėle, paduoda vizitinę kortelę, kurią Bydermanas nužvelgia)

ANA. Sako, kad labai svarbu.

BYDERMANAS. Bet juk aš turiu svečių...

(Šmicas ir Aizenringas vėl susidaužia)

ŠMICAS. Į sveikatą, Vili!

AIZENRINGAS. Į sveikatą, Zepai!

(jiedu geria, Bydermanas žiūrinėja vizitinę kortelę)

BABETĖ. Kas toksai, Gotlybai?

BYDERMANAS. Filosofijos daktaras...

(Ana pluša prie spintos)

AIZENRINGAS. O kas tenai, panele, va tas sidabrinis?

ANA. Kandelibras?

AIZENRINGAS. Kodėl slepiat jį?

BYDERMANAS. Neškit čionai!

ANA. Ponas Bydermanas pats teikėsi sakyti...

BYDERMANAS. Neškit čionai! – sakau jums.

(Ana stato kandelibrą ant stalo)

AIZENRINGAS. Na ką tu pasakysi, Zepai, šia proga? Turi kandelibrą ir slepia! Ko tu dar pageidautum? Sidabras, o virš jo žvakės... Ar turi degtukų? *(rausiasi po kišenes)*

ŠMICAS. Aš? Ne. *(rausiasi po kišenes)*

AIZENRINGAS. Deja, mes neturime degtukų, ponas Bydermanai, tikrai.

BYDERMANAS. Aš turiu.

AIZENRINGAS. Duokit šen!

BYDERMANAS. Aš pats. Leiskit tik. Aš pats. *(uždega žvakes)*

BABETĖ. Tai ko tasai ponas nori?

ANA. Aš jo nesuprantu, madam. Sakėsi negalįs ilgiau tylėti ir laukia laiptinėj.

BABETĖ. Ar jis sakė – nori akis į akį pasikalbėti?

ANA. Taip, ir paskui jis nori kažką iškelti aikštėn.

BABETĖ. Ką?

ANA. To aš nesuprantu, madam, ir nesuprasčiau, jei šimtą kartų man sakytų; šneka norįs atsiriboti...

(dega daugybė žvakių)

AIZENRINGAS. Iškart visai kitas įspūdis, ar ne taip, madam?

BABETĖ. Na taip.

AIZENRINGAS. Aš už gerą nuotaiką.

BYDERMANAS. Matot, pone Aizenringai, man malonu...

(uždegamos visos žvakės)

AIZENRINGAS. Šmicai, nečepsėk!

(Babetė pasilenkia į Aizenringo pusę)

BABETĖ. Nekibkite prie jo!

AIZENRINGAS. Jam trūksta gražaus elgesio, madam, aš prašau atleisti, man stačiai baisu. Bet iš kur jis gali jį turėti! Iš anglininko trobelės į našlaičių prieglaudą...

BABETĖ. Aš žinau!

AIZENRINGAS. Iš cirko į teatrą.

BABETĖ. To aš nežinau, ne...

AIZENRINGAS. Toks likimas, madam, toks likimas!

(Babetė kreipiasi į Šmicą)

BABETĖ. Ar jūs ir teatre darbavotės? (*Šmicas graužia žąsies koją, linkteli*) Kur būtent teatre?

ŠKICAS. Užpakaly.

AIZENRINGAS. Beje, jis toks gabus – ar jūs jau patyrėt, kaip Zepas vaidina dvasią?

ŠMICAS. Bet ne dabar!

AIZENRINGAS. Kodėl?

ŠMICAS. Aš tik vieną savaitę dirbau teatre, madam, paskui jis sudegė...

BABETĖ. Sudegė?

AIZENRINGAS. Nesispyriok!

BYDERMANAS. Sudegė?

AIZENRINGAS. Nesispyriok! (*jis atriša staltiesę, pririštą Šmicui vietoj servetėlės, ir užmeta ją Šmicui ant galvos*) Pradėk! (*Šmicas įsimūturioja į baltą staltiesę, keliasi*) Prašom. Argi jis nepanašus į dvasią?

ANA. Aš bijau.

AIZENRINGAS. Mergužėle! (*apkabina Aną, ši užsidengia delnais akis*)

ŠMICAS. “Ar galim?”

AIZENRINGAS. Čia teatro kalba, madam, tai jis reetuodamas išmoko per tą vienintelę savaitę, kol teatras nesudegė, nuostabiu būdu.

BABETĖ. Liaukitės jūs visą laiką kalbėję apie tuos gaisrus!

ŠMICAS. “Ar galim?

AIZENRINGAS. Pasiruošęs.

(visi sėdi, Aizenringas prispaudžia Aną prie krūtinės)

ŠMICAS. “Jūs, kiekvienas! Jūs, kiekvienas!”

BABETĖ. Gotlybai?..

BYDERMANAS. Tyliau!

BABETĖ. Tai mes matėme Zalcburge.

ŠMICAS. ”Ir tu, Bydermanai! Ir tu, Bydermanai!”

AIZENRINGAS. Nuostabu, kaip jis vaidina.

ŠMICAS. ”Ir tu, Bydermanai! Ir tu, Bydermanai!”

AIZENRINGAS. Jūs turite paklausti: o kas tu esi?

BYDERMANAS. Aš?

AIZENRINGAS. Kitaip jis negalės sakyti savo teksto.

ŠMICAS. “Jūs, kiekvienas! Ir tu, Bydermanai!”

BYDERMANAS. Gerai, taigi: kas aš esu?

BABETĖ. Ne, tau reikia klausti: klausti, kas jis yra.

BYDERMANAS. Ak, šitaip.

ŠMICAS. „Ar jūs manęs negirditė?”

AIZENRINGAS. Ne, Zepai, ne, pradėk dar kartą nuo pradžios!

(jiedu atsistoja kitokia poza)

ŠMICAS. „Žmogau, kiekvienas! Ir tu, Bydermanai!

BABETĖ. Ar tu esi – pavyzdžiui – mirtis?

BYDERMANAS. Nesąmonė!

BABETĖ. Tai kas jis dar gali būti?

BYDERMANAS. Tau reikia klausti: kas tu esi? Jis gali būti ir Hamleto dvasia. Arba akmeninis svečias, žinai. Arba šitas... kaip jį Makbeto bendrininkas...

ŠMICAS. „Kas šaukia mane?”

AIZENRINGAS. Toliau.

ŠMICAS. „Bydermanai, Gotlybai!”

BABETĖ. Na paklausk jį, jis kreipiasi į tave.

ŠMICAS. „Ar jūs manęs negirdite?”

BYDERMANAS. Kas tu tada esi?

ŠMICAS. „Esu Knechtlingo dvasia“

(Babetė pašoka ir surinka)

AIZENRINGAS. Liaukis. *(nuplėšia nuo Šmico baltą staltiesę)* Tikras idiotas! Argi galima šitaip daryt. Knechtlingas! Taip nederą. Knechtlingas tik šiandien palaidotas.

ŠMICAS. Būtent.

(Babetė užsidengia delnais veidą)

AIZENRINGAS. Madam, tai ne jis! *(žiūrėdamas į Šmicą, priekaištingai linguoja galvą)* Ir kaip tu galėjai būti toks neskoningas?

ŠMICAS. Nieko kita man į galvą neatėjo...

AIZENRINGAS. Knechtlingas! Ir sugalvok tu man. Senas ir ištikimas pono Bydermano bendradarbis. Įsivaizduok: šiandien palaidotas – jis vis dar čia pat, baltas kaip staltiesė, balkšvas ir blizgantis kaip damastas, sustingęs ir šaltas, bet jį vaizduoti... *(čiumpa Babetei už peties)* Garbės žodis, madam, jis ne Knechtlingas. *(Šmicas nusišluosto nuo veido prakaitą)*

ŠMICAS. Atleiskite.

BYDERMANAS. Sėskimės.

ANA. Ar dabar jau viskas?

(susėda, sutrikimo kupina pauzė)

BYDERMANAS. O gal po cigariuką, mieli ponai? *(atkiša dėžutę su cigarais)*

AIZENRINGAS. Idiotas! Matai, kaip dreba ponas Bydermanas... Ačiū, pone Bydermanai, ačiū!.. Ir tu manai linksmai pajuokavęs. Juk gerai žinai: Knechtlingas nusinuodijo dujomis, ir dar po to, kai mūsų Gotlybas padarė šitam Knechtlingui viską, ką galėjo. Keturiolika metų davė jam, šitam Knechtlingui, darbo, ir štai kaip atsidėjojo...

BYDERMANAS. Nekalbėkim daugiau apie tai.

AIZENRINGAS. Tai štai kaip tu padėkojai už žąsį!

(jie užsirūko cigarus)

ŠMICAS. O gal man padainuot?

AIZENRINGAS. Ką?

ŠMICAS. “Tu, lapute, žąši vogus...”

(Jis dainuoja visu balsu)

“Tu, lapute, žąši vogus,

Tuoj gražinki ją...”

AIZENRINGAS. Liaukis.

ŠMICAS.

„Tuoj gražinki ją,

Nes vejas tave medžioklis...”

AIZENRINGAS. Jis girtas.

ŠMICAS. „Driokstels bezdalais“.

AIZENRINGAS. Nesiklausykit, madam.

ŠMICAS.

„Tuoj gražinki ją,

Nes vejas tave medžioklis –

Driokstels bezdalais!”

BYDERMANAS. “Driokstels bezdalais” - čia tai gerai.

VISI VYRAI. “Tu, lapute, žąši vogus”...

(Jie dainuoja keliais balsais, tarpais labai garsiai, tarpais labai tyliai, kaitaliodami dainavimo manierą, skamba juokas ir réksmingas broliavimasis, po kurio laiko pauzė, bet vėl pakyla Bydermanas ir ima krėsti juokus, kol visi išsekę nurimsta)

BYDERMANAS. Tai – į sveikata! *(jie pakelia taures, ir tolumoje girsta sirenų kauksmas)* Kas čia dabar?

AIZENRINGAS. Sirenos.

BYDERMANAS. Šalin juokus!

BABETĖ. Padegėjai! Padegėjai!

BYDERMANAS. Nerėk. *(Babetė atplėšia langą, ir sirenų kauksmas priartėja, staigia, kad net šiurpas per nugarą eina, ir prašvilpia po šalį)* Mažų mažiausia reikia pasakyt – ne pas mus.

BABETĖ. O kur galėtų būti?

AIZENRINGAS. Kur šiltas vėjelis pučia.

BYDERMANAS. Mažų mažiausia, reikia pasakyt – ne pas mus...

AIZENRINGAS. Dažniausiai mes taip ir darom. Nuviliojam gaisrininkus į kokį skurdų priemiesčio kvartalą ir paskui, kai kyla tikras gaisras, kelias atgal jiems būna užtvertas.

BYDERMANAS. Ne, mieli ponai, šalin juokus...

ŠMICAS. Šalin juokai, - bet mes taip ir darom.

BYDERMANAS. Baikim šitas nesąmones! – aš prašau jus. Viskas turi saiką, jūs matot, mano žmona išbalus kaip kreida.

BABETĖ. O tu pats?!

BYDERMANAS. Ir išvis: sirena yra sirena, aš negaliu iš jos juoktis mieli ponai, kažkur juokai baigias, kažkur kažkas dega – juk mūsų gaisrininkai šiaip sau nevažiuotų.

(Aizenringas žiūri į savo laikrodį)

AIZENRINGAS. Mums reikia eiti.

BYDERMANAS. Dabar?

AIZENRINGAS. Gaila.

ŠMICAS. “Nes vejas tave medžioklis...”

(vėl užkaukia sirenos)

BYDERMANAS. Užplykyk kavos, Babete! *(Babetė išeina)* O tu, Ana, ko stypsai čia ir spoksai? *(Ana išeina)* Tarp mūsų kalbant, mieli ponai: jei gana, tai gana – mano žmonos silpna širdis. Nejuokaukim daugiau apie padeginėjimus.

ŠMICAS. Bet mes ir nejuokaujam, pone Bydermanai.

AIZENRINGAS. Mes padegėjai.

BYDERMANAS. Mieli ponai, ir dabar jūs visai rimtai...

ŠMICAS. Visai rimtai.

AIZENRINGAS. Visai rimtai.

ŠMICAS. Kodėl jūs netikit mumis?

AIZENRINGAS. Jūsų namas, pone Bydermanai, yra labai palankioje vietoje, turėtumėt tai suprast; penki tokie gaisro židiniai aplink dujų balionus, kurie, deja, saugomi, ir jeigu palankus vėjelis...

BYDERMANAS. Tai netiesa.

ŠMICAS. Pone Bydermanai! Jei jūs laikot mus padegėjais, tai kodėl apie tai atvirai nepašnekėt? *(Bydermanas žiūri kaip primuštas šuo)*

BYDERMANAS. Aš juk nelaikau jūsų padegėjais, mieli ponai, tai netiesa, jūs elgiatės su manim neteisingai, aš nelaikau jūsų padegėjais...

AIZENRINGAS. O ranką ant širdies padėgęs!

BYDERMANAS. Ne! Ne, ne! Ne!

ŠMICAS. Tai kuo tada mus laikot?

BYDERMANAS. Savo... draugais... *(Jie ploja jam per petį ir, palikę stovintį, eina)*
Kur jūs einat?

AIZENRINGAS. Laikas.

BYDERMANAS. Ponai, aš prisiekiu jums, kaip dievą myliu!

AIZENRINGAS. Kaip dievą mylit?

BYDERMANAS. Taip! *(lėtai kelia aukštyn pirštus priesaikai)*

ŠMICAS. Vilis, jis dievu netiki kaip ir jūs netikit, pone Bydermanai – galit prisiekinėti. *(jiedu tebeeina link durų)*

BYDERMANAS. Ką man padaryti, kad jūs patikėtumėt manim?
(užstoja jiems duris)

AIZENRINGAS. Duokit mums degtukėlį.

BYDERMANAS. Ką aš turiu duoti?

AIZENRINGAS. Nes jau nė vieno nebeturim.

BYDERMANAS. Aš turiu duoti...

AIZENRINGAS. Taip, jei nelaikot mūsų padegėjais.

BYDERMANAS. Degtukėlį?

ŠMICAS. Jis sako – kaip pasitikėjimo ženklą.

(Bydermanas įkiša ranką į kišenę)

AIZENRINGAS. Jis dvejoja. Matai? Jis dvejoja.

BYDERMANAS. Tyliau! Tik ne prie žmonos...

(sugrįžta Babetė)

BABETĖ. Tuoju bus kava. *(Pauzė)* Jūs ketinate išeiti?

BYDERMANAS. Taip, mieli draugai – kad ir kaip gaila, bet... Svarbiausia, kad jūs pajutote – aš nenoriu daug kalbėti, mieli draugai, bet kodėl mes nesakom vieni kitiems stačiai tu?

BABETĖ. Hm.

BYDERMANAS. Siūlau išgerti bruderšaftą! *(Ima butelį ir kamščiatraukį)*

AIZENRINGAS. Pasakykit jūs savo mylimam vyrui, kad šitam reikalui nereikia daug butelių atkimšinėti, neapsimoka.

(Bydermanas atkemša butelį)

BYDERMANAS. Man nieko nebus per daug, mieli draugai, nieko nebūna per daug, ir jeigu jūs dar ko pageidautumėt – dar ko nors...

(Skubiai pripildo ir paduoda taures) Mieli draugai, susidaužkim!

(Jie susidaužia) Gotlybas. *(bučiuoja Šmicą į skruostą)*

ŠMICAS. Zepas.

BYDERMANAS. Gotlybas. *(bučiuoja Aizenringą į skruostą)*

AIZENRINGAS. Vilis. *(geria stovėdami)* Ir vis dėlto, Gotlybai, dabar mums reikia eiti.

ŠMICAS. Gaila.

AIZENRINGAS. Madam...

(girdėti sirenų kaukimas)

BABETĖ. Toks žavingas. buvo vakaras.

(girdėti aliarmo varpai)

AIZENRINGAS. Tik dar vienas dalykas, Gotlybai...

BYDERMANAS. Kas dar?

AIZENRINGAS. Tu žinai kas.

BYDERMANAS. Jeigu jūs ko nors pageidautumėt...

AIZENRINGAS. Degtukėlių.

(Ieina Ana su kava)

BABETĖ. Ana, kas atsitiko?

ANA. Kava.

BABETĖ. Juk jūs visai priblokšta?

ANA. Iš ten – dangus, ponias Byderman, iš virtuvės žiūrint – dangus dega...

(Raudoni gaisro atšvaitai apšviečia kambarį, kai Šmicas ir Aizenringas nusilenkia ir išeina. Bydermanas stovi išblyškęs ir sustingęs)

BYDERMANAS. Laimė, kad ne pas mus... Laimė, kad ne pas mus... Laimė...

(Ieina filosofijos daktaras) Ko jūs norit?

FILOSOFIJOS DAKTARAS. Aš negaliu ilgiau tylėti. *(jis išsitraukia iš užančio kišenės popieriaus lapą ir skaito)* “Žemiau pasirašęs, pats būdamas giliausiai sukrstas įvykių, kurie jau kuris laikas vyksta ir kurie mūsų požiūriu, kaip man atrodo, gali būti vertinami tik kaip nusikalstami, pateikia šį pareiškimą visuomenei...”

(Daugybė sirenų kaukia vis garsiau, jis skaito išsamų tekstą, iš kurio nė vieno žodžio dabar negalima suprasti, girdėti šunų lojimas, aliarmo varpai, šauksmai, sirenų kauksmas tolumoje, ugnies traškėjimas visai netoli; paskui jis prieina prie Bydermano ir įteikia jam pareiškimą) Aš atsiribojau...

BYDERMANAS. Ir kas?

FILOSOFIJOS DAKTARAS. Pasakiau viską, ką turėjau pasakyti. *(nusiima akinius ir sulanksto rėmus)* Matot, pone Bydermanai, aš buvau pasaulio tobulintojas, rimtas ir garbingas, žinojau apie viską, ką jie palėpė darė, apie viską, tik vieno dalyko nežinojau: jie viską daro tiesiog dėl grynų gryniausio malonumo!

BYDERMANAS. Ponas daktare! *(Filosofijos daktaras tolsta)* Klausykite, ponas daktare, kam man šitas pareiškimas?

(filosofijos daktaras peržengia rampą ir atsisėda parteryje)

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Išėjo.

BABETĖ. Ką tu jiems davei? Aš juk mačiau – degtukus?

BYDERMANAS. O kodėl aš turėjau neduoti?

BABETĒ. Degtukų?

BYDERMANAS. Jeigu jie būtų tikri padegėjai, manai, jie degtukų neturėtų?.. Ak Babete, Babetėle!

(muša sieninis laikrodis. Tyla. Sceną apšviečia raudona šviesa, ir aptemsta, girdėti aliarmo varpai, šunų lojimas, sirenos, griūvančių sijų traškėjimas, mašinų signalai, ugnies spragėjimas, riksmi. Viskas tęsiasi tol, kol į avansceną išeina choras.)

CHORAS.

Daug kas neturi prasmės,
ypač ši istorija beprasmė:
sutvisko ji vienąkart,
daug ką nužudė, ak, ne visus dar,
ir nieks nepasikeis.

(Pirmas sproginimas)

CHORO VADOVAS.

Tai dujų balionas.

(Antras sproginimas)

CHORAS.

Ką jau kiekvienas numato
gan iš toli,
tas ir įvyksta galop:
kvailystė,
visai nesutramdoma jau,
vardas jos – lemtis.

(Trečias sproginimas)

CHORO VADOVAS.

Vėl dujų balionas.

(siaubingos jėgos sproginai vienas po kito)

CHORAS.

Vargas mums! Vargas mums! Vargas mums!

(Žiūriovų salėje – šviesa)

EPILOGAS

Scena be rekvizito, visai tuščia. Babetė ir Bydermanas stovi tose pačiose vietose ir tomis pat pozomis, kaip ir pjėsės pabaigoje

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Tyliau.

BABETĖ. Mes sudegėm? *(papūgos riksmas)* Kas čia?

(Vėl papūgos riksmas)

BYDERMANAS. Kodėl tu negrįžai, kol dar degė laiptai? Juk aš tau sakiau. Kodėl tu dar kartąėjai į miegamąjį?

BABETĖ. Ten juk buvo visos mano brangenybės. Jų irėjau.

BYDERMANAS. Žinoma, mes sudegėm.

(papūgos riksmas)

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Tyliau susimildama!

BABETĖ. O kur mes dabar?

BYDERMANAS. Danguj. Kur kitur?

(Kūdikio verksmas)

BABETĖ. Kas čia? *(vėl kūdikio verksmas)* Atvirai kalbant, Gotlybai, dangų aš visai kitaip įsivaizdavau...

(papūgos riksmas)

BYDERMANAS. Čia papūga. *(papūgos riksmas)*

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Svarbiausia – neprarast tikėjimo!

BABETĖ. Laukiam čia mes jau ištisą amžinybę. *(Kūdikio verksmas)*

Vėl tas kūdikis! *(papūgos riksmas)* Gotlybai...

BYDERMANAS. Na ko tau?

BABETĖ. O kaipgi čia papūga pakliuvo?

(skamba durų skambutis)

BYDERMANAS. Tik jau tu manęs nenervink, Babete, prašau tavęs. Kodėl papūga nepaklius į dangų? Jeigu ji ne nuodėminga... *skamba durų skambutis)* Kas čia?

BABETĖ. Mūsų durų skambutis.

BYDERMANAS. Kas čia galėtų būti?

(dabar viskas girdėti sykiu: kūdikio verksmas, skambutis, papūga)

BABETĖ. Kad bent tos papūgos nebūtų! Ir dar kūdikis! Aš to nepakelsiu, Gotlybai, - toksai riksmas ir klyksmas per amžių amžius kaip kokioj darbininkų gyvenvietėj.

BYDERMANAS. Tyliau!

BABETĖ. Kuo jie mus laiko?

BYDERMANAS. Nusiramink.

BABETĖ. Šitaip mes nepratę.

BYDERMANAS. O kodėl mums nepakliūt į dangų? Visi mūsų pažįstami danguj, net ir mano advokatas. Paskutinį kartą tau sakau: čia gali būti tik dangus. Kas dar?

Žinoma, čia dangus. Kągi mes esam netaip padarę?

(skamba durų skambutis)

BABETĖ. Tikriausiai reikia atidaryti? *(skamba skambutis)* Bet iš kur jie gavo mūsų skambutį? *(skamba skambutis)* Gal čia koks angelas?.. *(skamba skambutis)*

BYDERMANAS. Aš visai nenuodėmingas! Aš gerbiau tėvą ir motiną, tu juk žinai – ypač mamą, tave tai visada erzindavo. Aš griežtai laikiausi dešimties dievo įsakymų, Babete, visą savo gyvenimą laikiausi. Aš nesusikūriau sau kokio stabo, kurį garbstyčiau – tikrai niekados. Aš nevogiau – mes visada turėjom visko, ko reikia. Ir nežudžiau. Ir sekmadieniais nedirbau. Ir savo artimo namų negeidžiau, o jei geidžiau, tai pirkdavau. Pirkti, tikiuosi, kol kas dar neužginta! Ir nė karto nesu pastebėjęs, kad būčiau ką nors apgavęs. Aš neištvirkavau, Babete, ne, iš tikrųjų neištvirkavau, - palygint su kitais!... Tu esi liudytoja, Babete, pasakysi, jei angelas ateis: aš turėjau vieną vienintelį trūkumą – buvau per daug geros širdies, tikriausiai taip, buvau per daug geros širdies.

(papūgos riksmas)

BABETĖ. Ar tu supranti, ko ji rėkia?

(papūgos riksmas)

BYDERMANAS. Ar tu žudei? Aš tiesiog šiaip sau klausiu. Ar tu garbinai kitus dievus? Su jogais tu tai jau turėjai kokią nuodėmę. Ar tu ištvirkavai, Babete?

BABETĖ. Su kuo?

BYDERMANAS. Na matai. *(skamba durų skambutis) Vadinasi, mudu danguje.*
(pasirodo Ana su klykeliu ir prikyštėle)

BABETĖ. O Ana ką čia veikia?

(Ana praeina pro šalį; jos plaukai ilgi ir ryškiai žalios spalvos)

Tikiuosi, kad ji nematė, kaip tu davei degtukų, Gotlybai. Ji gali apskusti, jai nieko nereiškia.

BYDERMANAS. Degtukų!

BABETĖ. Sakiau tau, Gotlybai, čia padegėjai. Aš juk nuo pirmos nakties sakiau tau.

(pasirodo Ana ir policininkas su baltais sparneliais prie nugaros)

ANA. Tuoju aš jį pašauksiu. *(išeina)*

(angelas – policininkas laukia)

BYDERMANAS. Na štai matai!

BABETĖ. Ką?

BYDERMANAS. Angelas.

(policininkas pakelia ranką prie kepurės snapelio)

BABETĖ. Angelus aš visai kitokius įsivaizdavau.

BYDERMANAS. Dabar ne viduramžiai.

BABETĖ. O tu ar neįsivaizdavai angelų kitaip? *(policininkas nusigręžia ir laukia)*

Gal mums atsiklaupti?

BYDERMANAS. Paklausk jo, ar tikrai čia dangus. *(energingai linksėdamas, drąsina dejuojančią Babetę)* Pasakyk, kad jau visą amžinybę laukiam.

BABETĖ. *(artinasi prie policininko)* Mano vyras ir aš...

BYDERMANAS. Pasakyk, kad mes aukos!

BABETĖ. Mudu su vyru – aukos.

BYDERMANAS. Iš mūsų vilos tik griuvėsiai.

BABETĖ. Mudu su vyru...

BYDERMANAS. Pasakyk, pasakyk!

BABETĖ. ... tik griuvėsiai.

BYDERMANAS. Ką mudu išgyvenom – jis net įsivaizduoti negali. Sakyk, sakyk!
Mudu viską praradom. Sakyk, sakyk! Ir kad mudu visai nenuodėmingi.

BABETĖ. To jūs net įsivaizduoti negalit.

BYDERMANAS. Ką mes išgyvenom!

BABETĖ. Visos mano brangenybės susilydė!

BYDERMANAS. Pasakyk jam, kad mes nenuodėmingi...

BABETĖ. O mes visai nenuodėmingi...

BYDERMANAS. ...palygint su kitais.

POLICININKAS. *(išsitraukia cigarą)* Degtukų ar turit?

BYDERMANAS. *(blykšta)* Degtukų? Aš? Kaip tai suprasti?
(iš po žemių plyksteli žmogaus dydžio liepsnos liežuvis)

POLICININKAS. O štai ir ugnelė. Ačiū, jau nereikia.

(Babetė ir Bydermanas išvertę akis žiūri į liepsną)

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Tyliau!

BABETĖ. Ką tas reiškia?

(pasirodo Beždžionė)

BEŽDŽIONĖ. Na, ką čia jūs turit?

POLICININKAS. Štai, keli nusidėjeliai.

(Beždžionė užsideda akinius)

BABETĖ. Gotlybai! Mudu juk pažįstam jį!

BYDERMANAS. Iš kur?

BABETĖ. Čia mūsų filosofijos daktaras.

BEŽDŽIONĖ. *(ima sąrašus, varto)* Na kaip ten jums aukštai sekasi?

POLICININKAS. Nesiskundžiam. Kur viešpats gyvena, niekas nežino, bet sekasi neblogai, nesiskundžiam, ačiū.

BEŽDŽIONĖ. O kodėl šitie pas mus?

POLICININKAS. *(žvilgteli į sąrašus)* Laisvamaniai.

(Beždžionė turi dešimt antspaudų, ir ant kiekvieno dokumento spaudžia atitinkamą antspaudą)

BEŽDŽIONĖ. *Neturėk kitų dievų, tik mane vieną!*

POLICININKAS. Gydytojas, įdūręs ne tą švirkštą.

BEŽDŽIONĖ. *Nežudyk!*

POLICININKAS. Direktorius su septyniomis sekretorėmis.

BEŽDŽIONĖ. *Negeisk savo artimo moters.*

POLICININKAS. Abortas.

BEŽDŽIONĖ. *Nežudyk!*

POLICININKAS. Girtas motociklininkas.

BEŽDŽIONĖ. *Nežudyk!*

POLICININKAS. Pabėgėliai.

BEŽDŽIONĖ. O šitie kuo nusidėjo?

POLICININKAS. Štai: penkiasdešimt dvi bulvės, vienas skėtis, dvi antklodės.

BEŽDŽIONĖ. *Nevok.*

POLICININKAS. Mokesčių juriskonsultas.

BEŽDŽIONĖ. *Neliudyk melagingai.*

POLICININKAS. Dar vienas girtas motociklininkas. (*beždžionė tylėdama uždeda antspaudą*) Dar vienas laisvamanis. (*Beždžionė tyliai uždeda antspaudą*) Septyni partizanai. Jie per klaidą pakliuvo į dangų, o paskui paaiškėjo, kad plėšikavo, kol nesugavo, nepastatė prie sienos ir nesušaudė.

BEŽDŽIONĖ. Hm...

POLICININKAS. Plėšikavo be uniformų.

BEŽDŽIONĖ. *Nevok.*

POLICININKAS. Dar vienas abortas.

BEŽDŽIONĖ. *Nežudyk.*

POLICININKAS. O štai čia visi kiti.

BEŽDŽIONĖ. *Negeisk savo artimo moters. (Deda antspaudus mažiausiai ant dvylikos pranešimų)* Ir vėl vieni vidutiniokai! Ta-aip, velnias pasidžiaugs... Viena smulkmė! Bijau jau ir raportuoti. Vėl ne vienos žinomos asmenybės! Nė vieno ministro, nė vieno maršalo...

POLICININKAS. Aa!

BEŽDŽIONĖ. Palydėkit juos visus žemyn, man atrodo, Belzebubas tenai jau baigia ugnį kurti.

(Policininkas pakelia ranką prie kepurės snapelio ir išeina)

BABETĖ. Gotlybai! Mudu pragare!

BYDERMANAS. Nerėk!

BABETĖ. Gotlybai... *(Ima raudoti)*

BYDERMANAS. Ponas daktare...

BEŽDŽIONĖ. Kuo galiu padėti?

BYDERMANAS. Čia aiškiai kažkokia klaida... apie tai negali būti nė kalbos... Tai būtina pakeisti... Kodėl mudu su žmona atsiuntė į pragarą? (*Babetei*) Nusiramink, Babete, čia aiškiai kažkokia klaida... (*beždžionei*) Ar nepašnekėt man su velniu?

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Ar nepašnekėt man su velniu?

BEŽDŽIONĖ. (*rodo ranka erdvę, tarytum ten būtų kėdės*) Sėskitės. Tai kas gi atsitiko? (*Bydermanas pateikia dokumentus*) Kas čia?

BYDERMANAS. Mano vairuotojo pažymėjimas.

BEŽDŽIONĖ. Jo mums nereikia. (*nė nežvilgtelėjus grąžina dokumentus*) Jūsų pavardė Bydermanas?

BYDERMANAS. Taip.

BEŽDŽIONĖ. Bydermanas Gotlybas.

BYDERMANAS. Prekybininkas.

BEŽDŽIONĖ. Miljonierius.

BYDERMANAS. O iš kur jūs žinot?

BEŽDŽIONĖ. Gyvenate Rozenvag, trisdešimt trys.

BYDERMANAS. Taip.

BEŽDŽIONĖ. Velnias jus pažįsta. (*Babetė ir Bydermanas susižvalgo*) Sėskitės! (*iš viršaus nusileidžia dvi apdegusios, suanglėjusios kėdės*) Prašom.

BABETĖ. Gotlybai! Mūsų kėdės!

BEŽDŽIONĖ. Prašom sėstis. *(Bydermanas ir Babetė sėdasi)* Rūkote?

BYDERMANAS. Ne, jau nerūkau.

BEŽDŽIONĖ. Jūsų paties cigarai, ponas Bydermanai... *(ima sau cigarą)*
Jūs sudegėt?

BYDERMANAS. Taip.

BEŽDŽIONĖ. Ar jus tai stebina?
(Iš po žemių išsiveržia septyni žmogaus dydžio liepsnos liežuviai)

Ačiū, aš turiu degtukų. *(prasidega cigarą ir užtraukia dūmą)*
Žodžiu – ko jums reikia?

BYDERMANAS. Likom be pastogės.

BEŽDŽIONĖ. Kasnelio duonos?

BYDERMANAS. Duonos?

BEŽDŽIONĖ. Ar vyno taurelės?

BYDERMANAS. Mes likom be pastogės!

BEŽDŽIONĖ. Ana! *(Rūko)*

BABETĖ. Mums nereikia nei duonos, nei vyno...

BEŽDŽIONĖ. Nereikia?

BEŽDŽIONĖ. Mudu ne elgetos.

BYDERMANAS. Mudu aukos.

BABETĖ. Mums nereikia gailėsčio!

BYDERMANAS. Mes prie to nepratę.

BABETĖ. Mums to nereikia!

(jeina Ana)

ANA. Ko pageidaujat?

BEŽDŽIONĖ. Jie nenori gailėsčio.

ANA. Kaip pageidaujat. *(išeina)*

BYDERMANAS. Mes norim tik to, kas mudviem teisėtai priklauso.

BABETĖ. Mes turėjom nuosavą namą.

BYDERMANAS. Tik to, kas mudviem teisėtai priklauso.

BABETĖ. Tik mūsų kuklaus nuosavo namo.

BYDERMANAS. Mes reikalaujam atlyginti nuostolius!

(Beždžionė tolsta į dešinę tylėdama – šitaip paprastai daro sekretorės)

BABETĖ. Kodėl jis pasakė, kad velnias tave pažįsta?

BYDERMANAS. Iš kur aš galiu žinoti...

(laikrodis muša valandas)

BABETĖ. Gotlybai! Mūsų laikrodis!

(laikrodis muša devintą)

BYDERMANAS. Mes pareikalausim gražinti viską, kas sudegė. Mes buvom apsidraudę. Patikėk, aš nenurimsiu, kol jie neatstatys visko kaip buvo.

(Beždžionė grįžta iš kairės pusės)

BEŽDŽIONĖ. Valandėlę, valandėlę. *(išeina dešinėn)*

BYDERMANAS. Nosis velniai užrietė!

BABETĖ. Tas!

BYDERMANAS. Ne, iš tikrųjų! To dar betrūko, kad iš mūsų pareikalautų pirštų antspaudų. Kaip kokiam konsulate! Viskas daroma tik siekiant įteigti žmonėms sąžinės graužimą. *(Babetė glosto jo ranką)* Mano sąžinė švari, būk rami, aš nesijaudinu, Babete, kalbėsiu su jais griežčiausiai ir dalykiškai, griežčiausiai ir dalykiškai. *(papūgos riksmas)* Griežčiausiai ir dalykiškai!

BABETĖ. O jeigu jie paklaus apie degtukus?

BYDERMANAS. Taip, aš daviau degtuką. Na ir kas? Visi davė degtukų. Beveik visi! Kitaip visas tas miestas nebūtų sudegęs – aš juk masčiau, kaip ugnis virš visų stogų liepsnojo! Hofmanų taip pat! Ir Karlo! Ir profesoriaus Maro! Nekalbant jau apie tai, kad aš tapau stačiai savo patiklumo auka.

BABETĖ. Nesijaudink.

BYDERMANAS. Sakyk, prašom, jeigu mudu – tu ir aš – nebūtume davę degtukų, tai ar tu manai, kad kas nors toj katastrofoj būtų kitaip?

BABETĖ. Degtukų aš nedaviau.

BYDERMANAS. Ir apskritai – argi galima visus nusviesti į pragarą jeigu visi šitaip darė?

BABETĖ. Kodėl negalima?

BYDERMANAS. Juk vis dėlto nors kiek gailestingumo turi būti...

(sugrįžta Beždžionė)

BEŽDŽIONĖ. Aš labai apgailestauju, bet pragaro valdovas vėluoja. Gal ponai teiktųsi pasišnekėti su Belzebubu?

BABETĖ. Su Belzebubu?

BEŽDŽIONĖ. Tasai priiminėja.

BYDERMANAS. Belzebubas?

BEŽDŽIONĖ. Tik jau baisiai jis dvokia. Žinot, čia tasai, kur su arklio kanopomis, su ožio uodega ir ragais. Juk jūs jį pažįstat! Tačiau šitas vargu ar jums kuo pagelbės, madam, - jis, tasai Zepas – tik menkas vabalėlis.

BYDERMANAS. Zepas? *(Babetė pašoka)* Sėskis.

BABETĖ. O ką tau aš sakiau, Gotlybai? Pačią pirmąją naktį!

BYDERMANAS. Tylėk! *(Žiūri į ją taip, kad Babetė atsisėda)* Mano žmonos silpna širdis.

BEŽDŽIONĖ. Ak!

BYDERMANAS. Kiauras naktis negali užmigti. Užtat visokie vaiduokliai ir vaidenasi. Tačiau dienos šviesoj, ponas daktare, mes neturėjom nė menkiausio pagrindo kažkokiems įtarinėjimams, prisiekiu jums – nė akimirka... *(pasipiktinusi Babetė įbeda į jį žvilgsni)* Bent jau aš neturėjau!

BABETĖ. Kodėl tu norėjai tada išmest juos į gatvę, Gotlybai? Savo rankom ir dar naktį?

BYDERMANAS. Aš juk neišmečiau jų!

BABETĖ. Taigi.

BYDERMANAS. O kodėl, dieve tu mano, pati jo neišmetei?

BABETĖ. Aš?

BYDERMANAS. Taip, tu! Užuoat valgydinusi jį per pusryčius marmeladu ir sūriu. Ir minkštai virtais kiaušiniiais! *(beždžionė rūko cigarą)* Trumpai drūtai, pone daktare, mes tada visiškai neįtarėm, kas dedasi mūsų namuose, visiškai neįtarėm. *(girdisi fanfaros)*

BEŽDŽIONĖ. Gal čia jau jis?

BABETĖ. Kas?

BEŽDŽIONĖ. Pragaro valdovas. *(vėl fanfaros)* Jis buvo išvykęs į dangų, ir visai galimas daiktas, kad dabar šlykščiausios nuotaikos. Mes jau vakar jo laukėm. Matyt, derybos vėl aklavietėj.

BABETĖ. Dėl manęs?

BEŽDŽIONĖ. Dėl šitos paskutinės amnestijos... *(šnibžda Bydermanui į ausį)*

BYDERMANAS. Skaičiau apie tai.

BEŽDŽIONĖ. Na ir ką jūs apie tai pasakysit? *(šnibžda Bydermanui į ausį)*

BYDERMANAS. Negali būti! *(šnibžda Bydermanui į ausį)* Tai kaip gi čia? *(beždžionė šnibžda jam į ausį)* Jūs taip manote?

BEŽDŽIONĖ. Jeigu dangus nesilaikys dešimt dievo įsakymų...

BYDERMANAS. Hm...

BEŽDŽIONĖ. Štai dėl to ir vyksta derybos.

BYDERMANAS. Dėl dešimt dievo įsakymų.

BEŽDŽIONĖ. Dėl principo.

BYDERMANAS. Hm...

BEŽDŽIONĖ. Jeigu dangus mano, kad pragaras ir toliau viską pakės...

(šnibžda Bydermanui į ausį)

BYDERMANAS. Streikas? *(Beždžionė šnibžda jam į ausį)* Jūs taip manot?

BEŽDŽIONĖ. Aš tiksliai nežinau, pone Bydermanai, aš tik sakau, kad tai įmanoma.

Labai įmanoma. Viskas priklausys nuo derybų rezultatų...

(girdėti fanfaros)

Čia jis! *(išeina)*

BABETĖ. Ką jis tau čia sakė?

BYDERMANAS. Jis sako, kad galimas daiktas. Labai galimas daiktas, jog į pragarą daugiau nieko neįleis. Nuo šiandien. Supranti? Visai neįleis.

BABETĖ. Kaipgi šitaip?

BYDERMANAS. Todėl kad pragare streikas. *(Skamba durų skambutis)*

Velniai, sako, ne savo kailyje. Jie jaučiasi apgauti: tikėjosi keletą žymių asmenybių, o dangus, sprendžiant iš visko, tas amnestavo. Štai jis ir sako, kad tokiomis sąlygomis velniai, matyt, atsisakys išlaikyti pragarą. Apskritai, šnekama apie pragaro krizę. *(Iš kairės išeina Ana ir pasuka į dešinę, už scenos)* O kaip Ana į pragarą pakliuvo?

BABETĖ. Iš manęs ji pavogė kojinių porą. Tau net nesakiau. Naujų neiloninių kojinių porą.

(Įeina Ana ir įveda našlę Knechtling)

ANA. Sėskitės. Bet jeigu jūs esate Knechtlingo našlė, tai be reikalo atėjot: jūsų vyras savižudys. Sėskitės. Tačiau be reikalo atėjot. *(išeina)*

(našlė Knechtling stovi – nesant kėdžių, nėra ant ko sėstis)

BABETĖ. O šitai ko čia reikia? *(Bydermanas sveikina našlę Knechtling rūgščia šypsenėle)* Gotlybai... *(sveikina našlę Knechtling rūgščia šypsenėle)* Ji nori mus įskūsti.

BYDERMANAS. Tegul skundžia! *(vėl fanfaros – šikart arčiau)* Čia juk vieni niekai! Argi jis negalėjo palaukti savaitėlę, dieve tu mano, ir paskui pasirinkti patogų momentą pakalbėt su manim? Aš juk nė pagalvoti negalėjau, kad Knechtlingas iš tirkujų nusinuodys dujomis dėl atleidimo, dieve tu mano! *(Fanfaros artėja)* Apskritai aš visai nebijau. *(fanfaros artėja)* Degtukai! Degtukai!

BABETĖ. Gal to niekas ir nematė?

BYDERMANAS. Aš neleisiu ažiotažo dėl kažkokios katastrofos! Katastrofos buvo, yra ir bus! Ir apskritai: tu tik pažiūrėk į mūsų miestą! Visas iš stiklo ir betono! Aš pasakysiu tau, jeigu jau atvirai kalbėsime – tiesiog palaima, kad jis sudegė, tiesiog palaima architektūros požiūriu...

(girdėti fanfaros, paskui sugaudžia vargonai, ir pasirodo puošniai apsirendžiusi Figūra didinga ir iškilminga poza; jos rūbai maždaug kaip vyskupo, be tik maždaug. Bydermanas ir Babetė atsiklaupia prie rampos)

FIGŪRA. *(Nejudėdama stovi scenos vidury)* Ana! *(lėtai nusitraukia nuo rankų violetines pirštines)* Aš ką tik grįžau iš dangaus.

BYDERMANAS. Girdi?

FIGŪRA. Jokios naudos. *(sviedžia vieną pirštinę) Ana! (lėtai nusitraukia antrą pirštinę) Abejoju, ar jie man tikrą dangų parodė – jie tikina, kad tikrą, bet aš abejoju... Taip viskas iškilminga, visi ordinus nešioja, ir iš visų garsintuvų girdėti ditirambai. Visas Paukščių takas iš ordinų – velnias sprandą nusisuktų į juos bežiūrėdamas. Susitikau ten visus savo klientus – labiausiai užkietėjusius žudikus, - tai visiems aplink plikes angeliukai sparneliais plasnodami skraidžioja, ir visi vieni kitiems lankstosi, vaikštinėja, geria vyną, “Aleliuja” gieda, kikena, kad juos amnestavo; šventieji demonstratyviai tyli – juk jie visi akmeniniai arba mediniai, išnuomuoti; o bažnyčios kunigaikščiai – aš įsimaišiau į bažnyčios kunigaikščių minią, kad patirčiau, kur gyvena dievas, - šitie taip pat tyli, nors jie tai jau ir ne akmeniniai ir ne mediniai... *(sviedžia antrą pirštinę) Ana!**

*(Nusiima galvos apdangalą ir pasirodo esąs Aizenringas) Aš persirengiau! O tie, kurie ten aukštybėse yra valdžioj ir patys sau nuodėmes atleidžia, manęs net nepažino. Aš laiminau juos! *(Pasirodo Ana ir Beždžionė, lenkiasi figūrai) Nurenkit mane! *(Išlaikydamas pirmą didingą pozą, ištiesia rankas, kad galima būtų atsegti keturis šilkinčius aprėdus: pirmą – sidabrinį baltą, antrą – pauksuotą, trečią – violetinį ir ketvirtą – kraujo spalvos, raudoną.***

Vargonai nutyla. Bydermanas ir Babetė tebeklūpo prie ramos)

Atneškite fraką!

ANA. Kaip pageidaujat.

FIGŪRA. Ir vyresniojo kelnerio peruką. *(Ana ir Beždžionė nuima pirmą aprėdą) Aš abejoju, ar tikrai viešpats dievas mane priėmė, viską lyg ir žino, o kai rūstesniu balsu krepiasi, tai kalba lygiai taip kaip laikraščiuos rašoma – žodis į žodį. *(Papūgos riksmas) Kur Belzebubas?**

BEŽDŽIONĖ. Katilinėj.

FIGŪRA. Prašau čionai. *(scena staiga apšviečiama raudona šviesa)*
Kas čia per liepsna?

BEŽDŽIONĖ. A, čia jis kursto. Ką tik atvyko keli nusidėjėliai – nieko reikšminga, šiaip įprasti pilki vidutiniokai...

(nuima antrą aprėdą)

FIGŪRA. Tegu užgesina ugnį.

BEŽDŽIONĖ. Užgesina?

FIGŪRA. Užgesina. *(Papūgos riksmas)* Kaip gyvena mano papūgėlė?

(pastebi Bydermaną ir Babetę) Paklausk, kodėl jie meldžiasi.

BEŽDŽIONĖ. Jie nesimeldžia.

FIGŪRA. Bet jie juk klūpo...

BEŽDŽIONĖ. Jiedu nori, kad jiems būtų gražintas nuosavas namas..

FIGŪRA. Ko, ko?

BEŽDŽIONĖ. Kompensacijos reikalauja.

(papūgos riksmas)

FIGŪRA. Myliu savo papūgą! Vienintelė gyva būtybė, kuri neiškraipo mano lozungų! Radau ją vienam degančiam name! Ak, koks atsidavęs sutvėrimas! Būtinai reikės pasitupdyt ją sau ant dešinio peties, kai vėl keliausiu į žemę. *(Ana ir Beždžionė nuima trečią aprėdą)* O dabar, meilute, fraką.

ANA. Kaip pageidaujat.

FIGŪRA. O jūs, daktare, atvarkyt čia dviračius. Atmenat? Du surūdijusius dviračius.

(Beždžionė ir Ana nusilenkę išeina)

BYDERMANAS. Vilis!.. Čia juk Vilis!.. Aš Gotlybas, jūsų draugas, Vili, kas yra, tu pamiršai?

(Figūra nusitraukia nuo savęs ketvirtą ir paskutinį aprėdą)

BABETĖ. Mes visai nenuodėmingi, pone Aizenringai. Kodėl mus atsiuntė pas jus, ponas Aizenringai? Mes – aukos, ponas Aizenringai. Visos mano brangenybės susilydė nuo karščio...

(Figūra stovi su vienais marškiniais ir kojineis)

BYDERMANAS. Kodėl jis apsimeta, kad nepažįsta mudviejų?

BABETĖ. Jam nepatogu, nusigręžk.

(Ana įneša frako kelnes)

FIGŪRA. Ačiū, meilute, ačiū. *(Ana ketina išeiti)* Ana!

ANA. Ko pageidausit?

FIGŪRA. Atneškit dvi aksomines pagalvėles.

ANA. Kaip pageidaujat.

FIGŪRA. Ponams, kurie klūpo.

ANA. Kaip pageidaujat. *(išeina)*

(figūra maunasi frako kelnėmis)

BYDERMANAS. Vili...

BABETĖ. Jūs juk prisimenat mus, ponas Aizenringai, tikriausiai prisimenat. Mano žąsis – dieviškas valgis, klasė, pats sakėte.

BYDERMANAS. Žąsis su burgundišo vyno padažu!

BABETĖ. Ir su kaštonais!

BYDERMANAS. Ir su raudonais kopūstais!

BABETĖ. Ir žvakių šviesa, pone Aizenringai, žvakių šviesa!

BYDERMANAS. Ir kaip mes visi kartu dainavom...

BABETĖ. Ak, taip...

BYDERMANAS. Nejaugi iš tikrųjų užmišai?

BABETĖ. Toks žavingas buvo vakaras...

BYDERMANAS. Keturiasdešimt devintas, Vili, “Cave de l’Echannon”!
Geriausiais butelis iš mano rūšio! Vili! Argi aš neatidaviau visko, kad mes taptume draugais? (*figūra valosi frako kelnes*) Tu esi liūdytoja, Babete. Argi aš neatidaviau visko, kas buvo mūsų namuose?

BABETĖ. Net degtukus.
(*Ana įnešadvi raudonas aksomines pagalvėles*)

FIGŪRA. Ačiū, meilute, ačiū!

ANA. (*paduoda pagalvėles Bydermanui ir Babetei*) Dar ko nors pageidausit?

FIGŪRA. Liemenę, meilute, mano baltą liemenę!

ANA. Kaip pageidaujat.

FIGŪRA. Ir peruką! (*Ana išeina. Rišdamasis kaklaraištį*) “Cave de l’Echannon”...
(*Bydermanas linksi, jo veidas nušvinta džiaugsminga šypsena*) Aš viską prisimenu, Gotlybai, puikiai prisimenu, kaip tik velnias moka prisiminti. Tu daužei taure su mumis, kad išgertume bruderšaftą, ir netgi bučiavai velnią į skruostą – prisiminti gėda, tokia scena!
(*papūgos riksmas*)

BYDERMANAS. Mes juk nežinojom, Vili, kad jūs velniai. Garbės žodis!

Jeigu mes būtume žinoję, kad iš tikrųjų jūs velniai...

(pasirodo Šmicas Belzebubo pavidalu – su arklio kanopom, ožio uodega ir ragais; rankose didelis semtuvas)

BELZEBUBAS. Kas čia nutiko?!

FIGŪRA. Nestauk.

BELZEBUBAS. Na ko gi tu persirenginėji?

FIGŪRA. Mums vėl reikia grįžti į žemę, Zepai. *(Ana įneša baltą liemenę)* Ačiū, meilute, ačiū. *(Velkasi liemenę)* Ar ugnį katilinėj užgesinai?

BELZEBUBAS. Ne.

FIGŪRA. Daryk, kas tau sakoma.

(liepsna įsitvieskia dar skaisčiau)

BELZEBUBAS. Anglis tai kur jau ten!..

(Ana išeina, paskui įneša fraką)

FIGŪRA. Akimirka, meilute, akimirka! *(užsisegioja liemenę)* Aš ką tik iš dangaus.

BELZEBUBAS. Na ir kas?

FIGŪRA. Su kuo aš ten tik nesusitikinėjau, kokių tik gudrybių nesigriebiau – jokios naudos. Nė vieno neatiduoda. Tai beviltiška.

BELZEBUBAS. Nė vieno?

FIGŪRA. Nė vieno. *(Ana laiko fraką)* Daktare!

BEŽDŽIONĖ. Klausau.

BELZEBUBAS. Kvieskit gaisrininkus.

(Beždžionė nusilenkia ir išeina)

BELZEBUBAS. Nė vieno neatiduoda?

FIGŪRA. Kiekvienas uniformuotas ar buvęs uniformuotas, kai žudė, arba kas žada vilkėti uniformą, kai reiks žudyti arba įsakinėti žudyti, - išganytas.

BELZEBUBAS. Išganytas?!

FIGŪRA. Nestauk.

BELZEBUBAS. Išganytas?!

(iš dangaus girdėti aidas: "Išganytas")

FIGŪRA. Girdėjai? *(Aidas: "Išganytas. Išganytas. Išganytas." Belzebubas bukai spokso aukštyn)* Vilkis savo skudurus, Zepai, mums vėl reikia imtis darbo.

(Įeina choras)

CHORAS.

O varge! O varge! O varge!

BABETĖ. Gotlybai!

BYDERMANAS. Tyliau!

BABETĖ. O šitiems ko čia prireikė?

CHORAS.

Gimtojo miesto piliečiai, štai –
esam bejėgiai mes –
miesto budrieji sargai,

mokam gesint,
blizga mūs šalmai, tik, ak,
amžiais taip jau lemta čia
žvelgt į pragaro liepsnas,
velniškam karšty kur spirga
piliečiai taikingi.

FIGŪRA. Ponai, gesinkit pragarą! (*choras neteko amo*) Na ko jūs stovit?

CHORAS.

Pasirenę mes.
Žarnos raudonos gražiai suvyniotos,
pagal instrukciją viskas,
blizga suktuvai skaistvariniai,
švarut švarutėliai...
Žino kiekvienas, ką jam veikti.
Tviska išbandytas gerai,
Kad nepritrūktų mums slėgio,
mūsų siurblys,
taip pat skaistvarinis.

CHORO VADOVAS.

O kaip hidrantai?

CHORAS.

Žino kiekvienas, ką jam veikti.

CHORO VADOVAS.

Pasirenę mes.

FIGŪRA. (*pasitaisydama fraką*) Nagi, pilkit.
(*Liepsna įsidega dar smarkiau*)

CHORO VADOVAS.

Prie žarnų!
Prie siurblio!
Prie kopėčių!

(Gaisrininkai bėga į savo vietas, šūksmai: “Pasirengę!”)

FIGŪRA. Puiku.

(Girdėti hidrantų šnypštimas, liepsnos atšvaitai darosi vis blankesni)

BEŽDŽIONĖ. Štai matot, pone Bydermanai, taip ir yra, kaip aš maniau.

FIGŪRA. Daktare!

BEŽDŽIONĖ. Klausau.

FIGŪRA. Dviračius!

BELZEBUBAS. Ir peruką, papūgą!

(Beždžionė ir Ana išeina)

BELZEBUBAS. Mano vaikystės svajonės! Mano vaikystės svajonės! Nežudyk – cha cha! Ir aš tuo tikėjau. Kuo jie pavertė mano vaikystės svajones! *(Figūra valosi rankas nagus)* Aš, anglininko ir čigonės sūnus, nemokantis skaityt, nieko neišmokęs, išskyrus dešimt dievo įsakymų, - aš pasidaviau velniui. Kaipgi taip atsitiko? Ogi paprastai – pasiunčiau velniop visus įstatymus. “Eik velniop, Zepai!” – visi man šitaip sakydavo, štai aš ir nuėjau. Aš ėmiau meluoti, todėl, kad tuomet iškart gyvent lengviau pasidarydavo, ir pasidaviau velniui. Aš vogdavau kur panorėdavau, ir pasidaviau velniui. Miegodavau su kuo tik pasitaiko – su tekėjusiomis ir netekėjusiomis, - todėl kad tai teikdavo man malonumą, ir puikiai jausdavausi permiegojęs, ir pasidaviau velniui. Ir manajam kaime jie prieš mane drebėjo – buvau iš visų stipriausias, todėl kad aš pasidaviau velniui. Kai jie eidavo į bažnyčią, aš pakišdavau koją, todėl kad tai teikdavo man malonumą, ir juokdavausi iš jų viešpaties dievo, kuris nė karto neatėjo man į pagalbą. Kas nuvertė eglę, kuri užmušė mano tėvą – vidury šviesiausios dienos? O mano motina meldėsi už mane ir mirė iš sielvarto, ir aš pakliuvau į našlaičių

prieglauda, kad ją padegčiau, ir į cirką, kad jį padegčiau, todėl kad man tai vis labiau ir labiau teikdavo malonumą, ir aš padeginėjau visuose miestuose – tiesiog man norėjosi parsiduoti velniui. Daryk kažką! Nedaryk kažko! Daryk kažką! Tenai girioj mes neturėjom nei laikraščių, nei radijo – vieną Bibliją turėjom, štai aš ir nutariau, kad žmogus parsiduoda velniui, kai žudė, prievartauja, spjauna į visus įsakymus ir sunaikina išstisus miestus. Štai kaip aš nutariau!... (*Figūra juokiasi*) Čia nieko juokinga, Vili!

(Ana atneša peruką)

FIGŪRA. Ačiū, meilute, ačiū.

(Beždžionė atstumia du surūdijusius dviračius)

BELZEBUBAS. Nieko juokinga čia nėra, man vėmti norisi, kai matau, kur viskas ritasi. Ką jie padarė su mano vaikystės svajonėmis! Suvalgyti tiek negaliu, kiek man norisi išvėmti.

FIGŪRA. *(suglosto peruką)* Ruoškis. *(ima vieną surūdijusį dviratį)* Pasiutimas kaip norisi pamatyti savo senus klientus – žymius ponus, kurie niekadose į pragarą nepakliūva, ir vėl juos aptarnauti. Pasiutimas, kaip norisi!.. Vėl kibirkštys, ir liepsnos traškėjimas, ir sirenos, kurios visada pavėluotai kaukia, šunų lojimas, dūmai, klyksmai – ir pelenai! *(Belzebubas nusisega ožio uodegą)*

Tu pasiruošęs?

BELZEBUBAS. Luktelėk. *(Figūra sėda ant dviračio ir skambina)* Einu, einu.

(Nusisega arklio kanopą)

CHORO VADOVAS.

Siurblių užsukt!

Žarnas nuleist!

Vandeny sulaikyt!

(Raudoni atšvaitai pradingsta)

FIGŪRA. Na, pasiruošęs?

BELZEBUBAS. *(ima dviratį)* Pasiruošęs! *(sėda ant dviračio ir skambina)*

FIGŪRA. O ragai? *(Belzebubas susigriebia ir nusiima ragus)* Ana!

ANA. Ko pageidaujat?

FIGŪRA. Ačiū, meilute, ačiū už visas tavo paslaugas. Ko tu tokia rūškana vaikštai nuo lyg ryto lig vakaro? Tik vieną kartą ir nusijuokei. Prisimeni? Kai mes dainavom dainą apie lapę, žąsį ir medžiotoją.

(Ana juokiasi) Mes dar sudainuosim ją!

ANA. Oi, prašom!

(į priekį įžengia choras)

CHORAS.

Gimtojo miesto piliečiai, štai...

FIGŪRA. Tik trumpiau!

CHORAS.

Pragaras jau užgesintas.

FIGŪRA. Dėkoju. *(graibstosi po kišenes)* Ar turi degtukų?

BELZEBUBAS. Ne.

FIGŪRA. Ir aš neturiu.

BELZEBUBAS. Va taip kiekvieną sykį!

FIGŪRA. Padovanos. *(Beždžionė atneša pagūgą)* Papūgėlė!

(Užsitupdo papūgą ant dešinio peties) Kol dar aš nepamiršau, tai, daktare: daugiau jokių vėlių nepriiminėkit. Pasakykit velėms, kad pragaras sustreikavo. O jei angelas klausinės, pasakykit, kad mes žemėje.

(Belzebubas skambina)

FIGŪRA. Na, važiuojam!

ABU. *(važiuoja ir mojuoja atsisveikindami)* Viso gero, Gotlybai, viso gero!
(į priekį žengia choras)

CHORAS.

Teka saulė,
jos spindulys – blakstiena
dieviškos akies, diena...

CHORO VADOVAS.

... švinta viršum atgimusio miesto.

CHORAS.

Aleliuja!

(tolumoj girdėti papūgos riksmas)

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Tyliau susimildama!

BABETĖ. O mes? Nejaugi išganyti?

BYDERMANAS. Svarbiausia dabar - neprarast tikėjimo.
(pro šalį praeina našlė Knechtling)

CHORAS.

Aleliuja!

BABETĖ. Žiūrėk, žiūrėk Knechtling eina...

CHORAS.

Dar gražesnis už ankstesnį
ant degėsių ir griuvėsių
atstatytas mūsų miestas –
visos šiukšlės išvalytos,
užmiršti visi sudegę
ir jų riksmas pro liepsnas...

BYDERMANAS. Gyvenimas eina.

CHORAS.

Jie visi – sena jau istorija.
Ir nebylūs jie.

CHORO VADOVAS.

Aleliuja!

CHORAS.

Dar gražesnis už ankstesnį,
turtingesnis, negu buvo,
ir aukštesnis, modernesnis,
iš betono ir iš stiklo,
bet širdy mūs vis toks pat,
aleliuja,
atstatytas mūsų miestas!

(sugaudžia vargonai)

BABETĖ. Gotlybai...

BYDERMANAS. Na ko nori?

BABETĖ. Kaip tu manai, ar mes išganyti?

BYDERMANAS. Nagi aš jau manau...

*(Vargonai gaudžia vis stipriau, Bydermanas ir Babetė klūpo.
Uždanga nusileidžia)*

Pabaiga